

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και την προστασία της δημόσιας υγείας και άλλες επείγουσες διατάξεις»

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε μετά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων, αποτελείται από τρία (Μέρη), εκατόν σαράντα επτά (147) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου, που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου, και δύο (2) Παραρτήματα.

Το Μέρος Α΄, υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και άλλες επείγουσες διατάξεις του Υπουργείου Υγείας» (άρθρα 1-44), διαρθρώνεται σε πέντε (5) κεφάλαια. Ειδικότερα, στο Κεφάλαιο Α΄, υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για το εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμών κατά του κορωνοϊού COVID-19» (άρθρα 1-2), προβλέπεται η παράταση της ισχύος επείγουσών ρυθμίσεων για το εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμών (άρθρο 1) και καθορίζεται το ύψος των αποζημιώσεων ιδιωτών ιατρών για τη διενέργεια εμβολιασμών (άρθρο 2).

Διά του Κεφαλαίου Β΄, που φέρει τον τίτλο «Ρυθμίσεις ζητημάτων υγειονομικού προσωπικού για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού COVID-19» (άρθρα 3-11), παρατείνεται η ισχύς διατάξεων, οι οποίες αφορούν τις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου ιατρών (άρθρο 3), ζητήματα πρόσληψης και μετακίνησης υγειονομικού προσωπικού (άρθρα 4-6), τη δυνατότητα σύ-

2

ναφης συμβάσεων με αντικείμενο τις κατ' οίκον υπηρεσίες νοσηλευτικής φροντίδας (άρθρο 7), τις συμβάσεις οικογενειακών ιατρών (άρθρο 8), τη δυνατότητα παροχής ιατρικών υπηρεσιών προς ασθενείς με κορωνοϊό από συμβεβλημένους ιατρούς του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας και της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (άρθρο 9), και τις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας (άρθρο 10). Περαιτέρω, ρυθμίζεται το ζήτημα του υπολοίπου της κανονικής άδειας του προσωπικού της Κεντρικής Υπηρεσίας και των εποπτευόμενων φορέων του Υπουργείου Υγείας (άρθρο 11).

Διά του Κεφαλαίου Γ', που φέρει τον τίτλο «Ρυθμίσεις θεμάτων Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού COVID-19» (άρθρα 12-18), παρατείνεται η ισχύς διατάξεων, οι οποίες αφορούν συμβάσεις έργου και παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών επαγγελματιών υγείας (άρθρο 12), τη δυνατότητα πρόσληψης ιατρικού, νοσηλευτικού και λοιπού βοηθητικού προσωπικού στον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (Ε.Ο.Δ.Υ) (άρθρο 13), την υπερωριακή απασχόληση του προσωπικού του Ε.Ο.Δ.Υ. (άρθρο 14), τη διάθεση ιατρικού προσωπικού του Ε.Ο.Δ.Υ. σε Μονάδες Ειδικών Λοιμώξεων Νοσοκομείων του Ε.Σ.Υ. (άρθρο 15), την ανάθεση υπηρεσιών για την εξέταση δειγμάτων από τον Ε.Ο.Δ.Υ. σε ιδιωτικούς παρόχους (άρθρο 16), τις συμβάσεις ιατρών του Ε.Ο.Δ.Υ. για την κάλυψη των αναγκών των περιφερειακών υπηρεσιών υποδοχής και ταυτοποίησης πολιτών τρίτων χωρών (άρθρο 17), και τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου του Ε.Ο.Δ.Υ. για υπηρεσίες φύλαξης, καθαριότητας, εστίασης και σίτισης (άρθρο 18).

Στο Κεφάλαιο Δ', υπό τον τίτλο «Λοιπές ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού COVID-19» (άρθρα 19-38), προβλέπεται η παράταση της ισχύος διατάξεων οι οποίες αφορούν έκτακτες ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 (άρθρο 19), τη διενέργεια μοριακού ελέγχου ανίχνευσης κορωνοϊού στους υποχρέους για κατάταξη στις Ένοπλες Δυνάμεις (άρθρο 20), τους όρους χρήσης δοκιμασιών ταχέων μοριακών ελέγχων (άρθρο 21), τη διενέργεια δοκιμασιών ταχέων μοριακών ελέγχων από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού (άρθρο 22), τη διάθεση στους δικαιούχους, με κρατική μέριμνα, αυτοδιαγνωστικών δοκιμασιών ελέγχου της νόσησης από κορωνοϊό (άρθρο 23), τη διαδικασία χορήγησης φαρμάκων εκτός εγκεκριμένων ενδείξεων σε νοσούντες από κορωνοϊό (άρθρο 24), τη διαδικασία αποστολής φαρμάκων σε ευπαθείς ομάδες και ασθενείς που βρίσκονται υπό περιορισμό (άρθρο 25), την εισαγωγή και δωρεάν διάθεση για ιατρικούς σκοπούς της μετουσιωμένης αιθυλικής αλκοόλης (άρθρο 26), τη δυνατότητα μετατροπής χρήσης κλινών για την καταπολέμηση της διασποράς του κορωνοϊού (άρθρο 27), τη δυνατότητα αναγκαστικής διά-

θεσης χώρων στο Δημόσιο για την κάλυψη αναγκών δημόσιας υγείας (άρθρο 28), την αποζημίωση ιδιωτικών κλινικών που δεσμεύθηκαν αναγκαστικά για την κάλυψη έκτακτων αναγκών δημόσιας υγείας (άρθρο 29), την επίταξη ειδικού νοσοκομειακού εξοπλισμού για την καταπολέμηση της διασποράς του κορωνοϊού (άρθρο 30), τη χρήση αεροσκαφών και πλωτών μέσων για τη διακομιδή ασθενών (άρθρα 31-32), τη ρύθμιση ζητημάτων δημοσίων συμβάσεων για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού (άρθρο 33), τη διάθεση ειδικού εξοπλισμού Μονάδων Εντατικής Θεραπείας και Μονάδων Αυξημένης Φροντίδας (άρθρο 34), τη διαδικασία αποδοχής δωρεών (άρθρο 35), τις δωρεές σε νοσοκομεία και λοιπές δημόσιες υγειονομικές μονάδες (άρθρο 36), τη σύναψη συμβάσεων για τις δομές της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (άρθρο 37) και τη δυνατότητα κατάρτισης και τροποποίησης οργανισμών νοσοκομείων με κοινή υπουργική απόφαση (άρθρο 38).

Με τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Ε΄, υπό τον τίτλο «Λοιπές ρυθμίσεις Υπουργείου Υγείας» (άρθρα 39-44), παρατείνεται η ισχύς ρυθμίσεων που αφορούν τη διαδικασία επανέκδοσης γνωματεύσεων στο πληροφοριακό σύστημα υποβολής δαπανών του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας, τη θεώρηση παραπεμπτικών κατά την περίοδο διάδοσης του κορωνοϊού, τη διαδικασία επανέκδοσης συνταγών στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης και έγκρισης φαρμάκων, μέσω του Συστήματος Ηλεκτρονικής Προέγκρισης, και τις μηνιαίες και επαναλαμβανόμενες γνωματεύσεις για χρόνιους πάσχοντες (άρθρο 39). Ακόμη, τροποποιούνται επί μέρους διατάξεις των άρθρων 58 και 59 του ν. 4690/2020, ως προς τις προϋποθέσεις απόκτησης νοσηλευτικής ειδικότητας, τη σύσταση θέσεων ειδικευόμενων νοσηλευτών, και την εποπτεία της εκπαίδευσης των ειδικευόμενων νοσηλευτών (άρθρα 40-41), παρέχεται η δυνατότητα απευθείας υποβολής στον Γενικό Γραμματέα Δημόσιας Υγείας των πορισμάτων των Υποεπιτροπών της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων Δημόσιας Υγείας (Ε.Ε.Δ.Υ.) (άρθρο 42), ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής (άρθρο 43), και αυξάνεται, για τα έτη 2020 και 2021, το επιτρεπόμενο όριο δαπανών υγείας του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (Ε.Ο.Π.Υ.Υ.) πέραν του οποίου ενεργοποιείται ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (clawback) (άρθρο 44).

Το Μέρος Β΄, υπό τον τίτλο «Άλλες Επείγουσες Διατάξεις» (άρθρα 45-146), διαρθρώνεται σε δέκα τέσσερα (14) κεφάλαια.

Με τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Α΄, υπό τον τίτλο «Επείγουσες φορολογικές διατάξεις» (άρθρα 45-55), ρυθμίζονται φορολογικά ζητήματα. Συγκεκριμένα, θεσπίζεται απαλλαγή από τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) για τα ακίνητα που βρίσκονται σε περιοχές πληγείσες από τους

4

σεισμούς της 24ης.7.2021 και της 27ης.9.2021 στην Κρήτη (άρθρο 45), παρατείνεται η ισχύς των μειωμένων και υπερμειωμένων συντελεστών ΦΠΑ για ορισμένα είδη και υπηρεσίες (άρθρο 46), παρατείνεται η αναστολή επιβολής φόρου δωρεάς για δωρεές προς κοινωφελή νομικά πρόσωπα (άρθρο 47), παρατείνεται η αναστολή της υποχρέωσης καταβολής στο Δημόσιο ποσοστού 5% των νοσηλίων που εισπράττουν οι ιδιωτικές Μονάδες Χρόνιας Αιμοκάθαρσης (άρθρο 48), ορίζεται ότι για τον υπολογισμό του αναλογούντος φόρου για τη μεταβίβαση ακινήτων, των οποίων η σχετική συμβολαιογραφική πράξη συντάσσεται μέχρι και την 31η.1.2022, η φορολογητέα αξία των ακινήτων υπολογίζεται βάσει των ισχυόντων έως την 31η.12.2021, εφόσον οι σχετικές δηλώσεις έχουν υποβληθεί μέχρι και την ημερομηνία αυτή (άρθρο 49), θεσπίζονται κίνητρα για την πραγματοποίηση δαπανών με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής (άρθρο 50), παρατείνεται η προθεσμία εξέτασης των αιτήσεων και έκδοσης αποφάσεων για την υπαγωγή φυσικών προσώπων στο ειδικό φορολογικό καθεστώς του άρθρου 5Γ του ν. 4172/2013 (άρθρο 51), μεταβάλλεται ο χρόνος έναρξης ισχύος του άρθρου 48Α του ν. 4172/2013, το οποίο τέθηκε με τον ν. 4646/2019 (άρθρο 52), παρατείνεται και για το έτος 2022 η μείωση των τελών κυκλοφορίας τουριστικών λεωφορείων που ίσχυσε για το έτος 2021 (άρθρο 53), τροποποιούνται διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 4714/2020 που αφορούν στην Επιτροπή Εξώδικης Επίλυσης Φορολογικών Διαφορών (άρθρο 54), και ορίζεται ότι τα έξοδα κηδείας που καταβάλλονται από δημόσιους φορείς είναι ανεκχώρητα και ακατάσχετα (άρθρο 55).

Με τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 56-65) τίθενται «Άλλες Επειγουσες Διατάξεις για την Οικονομία και την Ανάπτυξη». Συγκεκριμένα, παρατείνονται έως την 1η.2.2023 οι περιορισμοί αναπροσαρμογής των μισθωμάτων ακινήτων που στεγάζουν δημόσιες υπηρεσίες (άρθρο 56), με σκοπό την ανέγερση του δικαστικού μεγάρου Λαμίας, ρυθμίζονται ζητήματα ανταλλαγής ακινήτων μεταξύ του Δημοσίου και της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, και μεταβίβασης ακινήτου στο Ταμείο Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτ[η]ρίων (άρθρο 57), τροποποιούνται τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ν. 4308/2014) ως προς ζητήματα απόσβεσης δαπανών για την απόκτηση δικαιώματος εισόδου και τοποθέτησης προϊόντων σε σημεία πώλησης στο εξωτερικό (listing fees, slotting fees), καθώς και δαπανών προώθησης, προβολής, διαφήμισης και έρευνας αγοράς (άρθρο 58), παρατείνονται οι συμβάσεις φύλαξης και καθαριότητας των κτηρίων των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών και της ΑΑΔΕ μέχρι την 31η.5.2022 (άρθρο 59), ορίζεται ότι το Υπουργείο Οικονομικών και η ΑΑΔΕ δύνανται να προβαίνουν, κατά παρέκκλιση, στη σύναψη συμβάσεων με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, για

την παροχή υπηρεσιών απολύμανσης των κτηρίων στα οποία στεγάζονται οι υπηρεσίες τους (άρθρο 60), παραχωρούνται κοινωφελείς χώροι του Μητροπολιτικού Πόλου Ελληνικού - Αγίου Κοσμά στον Δήμο Ελληνικού (άρθρο 61), θεσπίζεται δυνατότητα για την, υπό προϋποθέσεις, παραχώρηση χρήσης κατασκευών, άνευ αδείας ή καθ' υπέρβαση αυτής, επί αιγιαλού, παραλίας, θαλάσσιου χώρου ή πυθμένα (άρθρο 62), ρυθμίζονται ζητήματα των Υπηρεσιακών - Πειθαρχικών Συμβούλιων του ΝΣΚ (άρθρο 63), παρατείνεται η ισχύς αγορανομικών ρυθμίσεων για ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες που συνδέονται με την πανδημία της νόσου του κορωνοϊού 2019 (άρθρο 64), και τίθενται ρυθμίσεις για την απασχόληση και το καθεστώς των μελών και των εισηγητών της Επιτροπής Ανταγωνισμού (άρθρο 65).

Με τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Γ', υπό τον τίτλο «Επείγουσες ρυθμίσεις για την αγορά ενέργειας» (άρθρα 66-72), παρατείνεται η ισχύς ρυθμίσεων που αφορούν την Προσωρινή Ενιαία Άδεια Λειτουργίας των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής της Δ.Ε.Η. Α.Ε. και της Δ.Ε.Η. Ανανεώσιμες Α.Ε., την υποχρέωση προσαρμογής πολυγώνων από τους κατόχους των Αδειών Παραγωγής, την υποβολή αιτήσεων, τη χορήγηση αδειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, την περιβαλλοντική αδειοδότηση και τη χορήγηση προσφορών σύνδεσης για την αδειοδότηση σταθμών αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, και τη δυνατότητα παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών από τη Δ.Ε.Η. Α.Ε. στη Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. Α.Ε. (άρθρο 66), ρυθμίζεται η καταβολή τόκων για χρηματικές οφειλές συμμετεχόντων στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (άρθρο 67), παρατείνεται, αφενός, η προθεσμία για τη μη υποχρεωτική συμμετοχή σε ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών για τους φωτοβολταϊκούς σταθμούς που αναπτύσσονται από Ενεργειακές Κοινότητες (Ε. Κοιν.), αφετέρου, η εκτός διαγωνισμών λειτουργία των φωτοβολταϊκών σταθμών της Δυτικής Μακεδονίας (άρθρο 68), προβλέπεται η εκκαθάριση οφειλών παρελθόντων ετών από ανταλλάγματα Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας (Υ.Κ.Ω.) (άρθρο 69), και τροποποιείται το άρθρο 50 του ν. 4710/2020 για την εκτέλεση έργων εγκατάστασης σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.), κατά παρέκκλιση των διατάξεων της πολεοδομικής νομοθεσίας (άρθρο 70). Επίσης, ορίζεται η διαδικασία διεξαγωγής εργασιών κλαδέματος και υλοτομίας δασικών δένδρων από τον Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. Α.Ε.) (άρθρο 71), και προβλέπεται η εγγραφή πίστωσης στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος από τα έσοδα του πράσινου τέλους στο πετρέλαιο εσωτερικής καύσης (άρθρο 72).

Με τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Δ', υπό τον τίτλο «Επείγουσες χωροταξικές, πολεοδομικές διατάξεις και ρυθμίσεις για την προστασία του περιβάλ-

λοντος» (άρθρα 73-78), παρατείνεται η ισχύς ρυθμίσεων που αφορούν τη θεσμοθέτηση Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (Π.Ο.Α.Υ.), την υπαγωγή ακινήτων, ευρισκόμενων σε περιοχές που κηρύχθηκαν σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, σε ευνοϊκές ρυθμίσεις, τη θητεία των μελών των Συμβουλίων Αρχιτεκτονικής (Σ.Α.) και των Συμβουλίων Πολεοδομικών Θεμάτων και Αμφισβητήσεων (ΣΥ.ΠΟ.Θ.Α.) (άρθρο 73), προβλέπεται δικαίωμα επιβολής από την αδειοδοτούσα αρχή πρόσθετων όρων επί δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στην παράγραφο 4α του άρθρου 19 του ν. 3982/2011 (άρθρο 74), παραχωρείται, κατά κυριότητα, στον Δήμο Πετρούπολης έκταση 74.202,14 τετραγωνικών μέτρων του πρώην Λατομείου Μαρσλή, αίρεται η αναδάσωση της ανωτέρω έκτασης και τίθενται όροι και περιορισμοί δόμησης του γεωτεμαχίου (άρθρο 75), επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 5 του άρθρου 16 του ν. 998/1979 και στην ανάθεση συμβάσεων έργων δασοπροστασίας (άρθρο 76), προστίθενται στα πλαστικά προϊόντα μιας χρήσης και τα αντίστοιχα χάρτινα, επί των οποίων επιβάλλεται επίσης εισφορά προστασίας του περιβάλλοντος (άρθρο 77), και ορίζεται το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας ως «φορέας υλοποίησης» για τις «Παρεμβάσεις με στόχο τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και του δημοσίου χώρου» και «Άλλες στρατηγικές παρεμβάσεις» (άρθρο 78).

Με τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Ε΄, υπό τον τίτλο «Επείγουσες ρυθμίσεις για την εύρυθμη λειτουργία των μεταφορών» (άρθρα 79-81), παρατείνεται η διάρκεια της σύμβασης Υποχρέωσης Δημόσιας Υπηρεσίας (Υ.Δ.Υ.) μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της ΤΡΑΙΝΟΣΕ Α.Ε. (άρθρο 79), το διάστημα κατά το οποίο ισχύει το ακατάσχετο της κρατικής χρηματοδότησης του διαχειριστή της εθνικής σιδηροδρομικής υποδομής (άρθρο 80), και το διάστημα αναστολής πληρωμής, συμψηφισμού και είσπραξης χρεών του Ο.Σ.Ε. έναντι του Δημοσίου που προέρχονται από καταπτώσεις εγγυήσεων δανείων (άρθρο 81).

Με τη ρύθμιση του Κεφαλαίου ΣΤ΄, υπό τον τίτλο «Κύρωση της Συμφωνίας Τροποποίησης της από 24 Ιουλίου 2007 Σύμβασης του Έργου της “Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης, Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του Αυτοκινητόδρομου Ελευσίνα-Κόρινθος-Πάτρα-Πύργος-Τσακώνα”» (άρθρο 82), κυρώνεται και αποκτά ισχύ νόμου η από 15.12.2021 Συμφωνία Τροποποίησης διατάξεων της από 24 Ιουλίου 2007 «Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης, Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του Αυτοκινητόδρομου Ελευσίνα - Κόρινθος - Πάτρα - Πύργος - Τσακώνα».

Με τις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Ζ΄, υπό τον τίτλο «Επείγουσες ρυθμίσεις για την ενίσχυση της ναυτιλίας και την τόνωση της αγροτικής ανάπτυξης»

(άρθρα 83-88), παρατείνεται η ισχύς ρυθμίσεων που αφορούν την παροχή εξ αποστάσεως ναυτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης από τις Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού (άρθρο 83), το εκπαιδευτικό επίδομα πρακτικής άσκησης σπουδαστών Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (άρθρο 84), τα αποδεικτικά ναυτικής ικανότητας και τα πιστοποιητικά επάρκειας που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση «για πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοσης πιστοποιητικών και τήρησης φυλακών των ναυτικών» (STCW 1978) (άρθρο 85), τη σύνταξη αναπτυξιακού προγράμματος και μελέτης διαχείρισης λιμένων (Master Plan) (άρθρο 86), τη μετάταξη προσωπικού της Ο.Λ.Π. Α.Ε. και της Ο.Λ.Θ. Α.Ε. (άρθρο 87), και τη διευκόλυνση πρόσβασης σε χρηματοδότηση των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών (άρθρο 88).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Η' (άρθρα 89-98), υπό τον τίτλο «Επίγουσες διατάξεις για τη ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και της κοινωνικής ασφάλισης», θεσπίζεται, εκ νέου, παράταση, αφενός, της σύμβασης λειτουργικής μίσθωσης επιβατικών αυτοκινήτων από το Σ.ΕΠ.Ε. και, αφετέρου, της παραμονής στην υπηρεσία των Προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων και Διευθύνσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (άρθρο 89), συνιστάται Τμήμα Εκτέλεσης Προϋπολογισμού του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας, και καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι αρμοδιότητες, ο τρόπος στελέχωσης και η αυτοδίκαιη κατάργησή του (άρθρο 90). Επιπροσθέτως, ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την αμοιβή για απασχόληση κατά τις ημέρες υποχρεωτικής αργίας, και ορίζεται ότι η απασχόληση των μισθωτών την 1η Μαΐου και την 28η Οκτωβρίου εναπόκειται στη «διακριτική εξουσία» του εργοδότη (άρθρο 91), καθώς και σχετικά με τη φύση και την έκταση της ευθύνης των υπεργολάβων έναντι «αποσπασμένων εργαζομένων» (άρθρο 92). Τροποποιείται, εκ νέου, αναδρομικώς, η έναρξη ισχύος του π.δ. 70/2019 του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (άρθρο 93), και παρατείνεται, με προβλεπόμενο ανώτατο όριο, η από 25.11.2019 σύμβαση προμήθειας φωτοαντιγραφικών μηχανημάτων για τις ανάγκες των υπηρεσιών του e-ΕΦΚΑ πανελλαδικά (άρθρο 94). Συνιστώνται οργανικές μονάδες στις Γ' και Δ' Διευθύνσεις Απονομής Συντάξεων της Γενικής Διεύθυνσης Συντάξεων του e-ΕΦΚΑ, επιπέδου Τμήματος και Υποδιεύθυνσης μετά Τμημάτων, αντίστοιχα, καθώς και στην Ε' Διεύθυνση Απονομής Συντάξεων Γήρατος και Συντάξεων Θανάτου της ανωτέρω Γενικής Διεύθυνσης, όπως και στην Τοπική Διεύθυνση Α' Πειραιώς της Περιφερειακής Υπηρεσίας Συντονισμού και Υποστήριξης (Π.Υ.Σ.Υ.) Αττικής του e-ΕΦΚΑ επιπέδου Τμημάτων, προσδιορίζονται, μεταξύ άλλων, οι αρμοδιότητές τους, μεταφέρεται η έδρα του αποκεντρωμένου Τμήματος Δ' Ελέγχων Ασφάλισης του Περιφερειακού Ελεγκτι-

κού Κέντρου Ασφάλισης Πελοποννήσου του e-ΕΦΚΑ στο Κιάτο, και μετονομάζεται η Τοπική Διεύθυνση Δ' ΝΤ Αθήνας της Π.Υ.Σ.Υ. Αττικής του φορέα σε Τοπική Διεύθυνση ΙΑ' ΚΤ Αθήνας, με έδρα την Αθήνα (άρθρο 95). Καταργούνται οι οργανικές μονάδες των οποίων οι αρμοδιότητες περιήλθαν στις κατά τα ανωτέρω νέες μονάδες (άρθρο 96), ρυθμίζονται ζητήματα, μεταξύ άλλων, σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας του φιλανθρωπικού σωματείου με την επωνυμία «Ελεήμων Εταιρεία Αθηνών Γηροκομείο – Πτωχοκομείο» για την εκτέλεση συγκεκριμένων ενεργειών για χρονικό διάστημα εννέα (9) μηνών, με δυνατότητα παράτασης, υπό προϋποθέσεις, με κοινή απόφαση Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (άρθρο 97), και, τέλος, θεσπίζεται δυνατότητα σύστασης «ομάδας διοίκησης έργου» στο αυτοτελές Τμήμα Διαχείρισης Συγχρηματοδοτούμενων και άλλων πόρων του Ο.Α.Ε.Δ., προκειμένου να επικουρεί αυτή στην υλοποίηση των έργων και στον συντονισμό των οργανικών μονάδων του Οργανισμού, με συναφείς ή σχετικές αρμοδιότητες, και ορίζεται ο τρόπος στελέχωσης της ανωτέρω ομάδας, με απόσπαση υπαλλήλων κατά τα ειδικότερα οριζόμενα και κατά παρέκκλιση «κάθε άλλης διάταξης» (άρθρο 98).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Θ' (άρθρα 99-114), υπό τον τίτλο «Επειγουσες ρυθμίσεις για τη λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης», ρυθμίζονται θέματα του Υπουργείου Εσωτερικών. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι σε περίπτωση παραίτησης από το αξίωμα του προέδρου, αντιπροέδρου ή του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου, και μέχρι την πλήρωση της θέσης, το μέλος συνεχίζει να ασκεί τα καθήκοντά του, ορίζεται δε και η σχετική διαδικασία σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (άρθρο 99). Ακολούθως, ορίζεται ότι η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής είναι αρμόδια να καταρτίζει τον Κανονισμό Λειτουργίας της (άρθρο 100), τροποποιείται, αφενός, η συγκρότηση και ο τρόπος εκλογής των μελών κάθε παράταξης και σύμπραξης παρατάξεων στην Οικονομική Επιτροπή και στην Επιτροπή Ποιότητας Ζωής (άρθρο 101) και, αφετέρου, η τήρηση πρακτικών και λειτουργίας των ανωτέρω επιτροπών σε περίπτωση ισοψηφίας (άρθρο 102). Ρυθμίζονται εκ νέου θέματα λειτουργίας (συμπεριλαμβανομένης της παράτασης της προθεσμίας έναρξης λειτουργίας) της Υπηρεσίας Δόμησης (άρθρο 103). Καθορίζεται εκ νέου η συγκρότηση και η διαδικασία εκλογής των μελών της Οικονομικής Επιτροπής Περιφερειών (άρθρο 104). Παρατείνεται εκ νέου η καταληκτική ημερομηνία ατελούς παραχώρησης, σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, πρόσθετου κοινόχρηστου χώρου για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις (άρθρο 105), η δυνατότητα ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμήθειας υλικών από Ο.Τ.Α. α' και β' βαθ-

μού, για την αντιμετώπιση της υφιστάμενης υγειονομικής κρίσης, με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης (άρθρο 106), η προθεσμία απόδειξης διάθεσης πιστοποιητικού πυρασφάλειας, οικοδομικής άδειας (ή άλλου πιστοποιητικού ή βεβαίωσης νομιμοποίησης) του κτηρίου, καθώς και μισθωτηρίου συμβολαίου (σε περίπτωση ενοικίασης του κτηρίου) ή απόφαση παραχώρησης των χώρων (σε περίπτωση παραχώρησης) ή παραχωρητηρίου, στους ήδη λειτουργούντες παιδικούς, βρεφικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς των Δήμων και των νομικών προσώπων αυτών, για τους οποίους θέση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας επέιχε η συστατική πράξη του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή ο οργανισμός εσωτερικής υπηρεσίας του δήμου, η ύπαρξη των οποίων σωρευτικά, μεταξύ άλλων, αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας (άρθρο 107), καθώς και ο χρόνος έναρξης άσκησης από τους Δήμους των αρμοδιοτήτων που τους έχουν μεταβιβασθεί και για τις οποίες παρέχεται διοικητική υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένων των συνεπειών εκκρεμών δικών και υποθέσεων (άρθρο 108). Περαιτέρω, ρυθμίζεται εκ νέου η δυνατότητα δωρεάν παραχώρησης χρήσης δημοτικών ακινήτων, υπό προϋποθέσεις, στο Δημόσιο, σε ν.π.δ.δ., σε νομικά πρόσωπα με κοινωφελή δραστηριότητα ή που προάγουν τα τοπικά συμφέροντα, σε φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, σε αθιγγάνους και ομογενείς, καθώς και για την υλοποίηση προγραμμάτων στεγαστικής αποκατάστασης πυροπλήκτων (άρθρο 109). Ορίζεται εκ νέου η δυνατότητα λήψης προσωρινών κυκλοφοριακών μέτρων για επιτακτικούς λόγους αντιμετώπισης σοβαρού κινδύνου δημόσιας υγείας, από τη δημοσίευση των διατάξεων του υπό ψήφιση νομοσχεδίου και έως την 31.03.2022, καθώς και η δυνατότητα περαιτέρω παράτασης με κοινή απόφαση των αρμόδιων Υπουργών (άρθρο 110). Τίθενται εκ νέου ρυθμίσεις σχετικά με την ελεγχόμενη στάθμευση στους Δήμους (άρθρο 111). Παρατείνεται εκ νέου η προθεσμία της παρ. 6 του άρθρου 2 του ν. 4674/2020 για τη σύσταση από τους Ο.Τ.Α. Αναπτυξιακού Οργανισμού ή προσαρμογή υφιστάμενων αναπτυξιακών εταιρειών τους προς τις ρυθμίσεις του ανωτέρω νόμου (άρθρο 112). Τέλος, ρυθμίζονται εκ νέου ο χρόνος βεβαίωσης των οφειλών προς τους Δήμους και τα νομικά τους πρόσωπα, οι εξαιρούμενες οφειλές (άρθρο 113), καθώς και η προθεσμία και ο τρόπος υποβολής αίτησης ρύθμισης αυτών, προς τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού (άρθρο 114).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ι' (άρθρα 115-120), υπό τον τίτλο «Επίγουσες ρυθμίσεις για την ενίσχυση της ψηφιοποίησης», μεταξύ άλλων, παρατείνεται, έως την 31η.03.2022, η δυνατότητα του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και των εποπτευόμενων από αυτό φορέων να συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις συγκεκριμένων αντικειμένων (άρθρο 115) και έως την

31η.12.2022, η δυνατότητα χρήσης των χώρων του κτηρίου του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (άρθρο 116). Καθορίζεται εκ νέου η προϋπόθεση παράτασης της διάρκειας (έως 31.12.2022) των συμβάσεων μίσθωσης έργου που συνήφθησαν, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 13 του άρθρου 37 του ν. 4512/2018, με το «Ελληνικό Κτηματολόγιο» (άρθρο 117). Παρατείνεται, έως την 31η.12.2022, η προθεσμία εκπόνησης μελέτης ταξινόμησης των δεδομένων (data classification) από τους φορείς διαχείρισης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ., Ε.Δ.Υ.Τ.Ε. Α.Ε. και Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε.) υπολογιστικών υποδομών νέφους (cloud computing) για τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (άρθρο 118), και έως την 01η.01.2023 η προθεσμία εγκατάστασης των κεντρικών ηλεκτρονικών εφαρμογών και των κεντρικών πληροφοριακών συστημάτων στο Κυβερνητικό Νέφος Δημοσίου Τομέα (G-Cloud) της Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ. (άρθρο 119). Τέλος, παρατείνεται, έως την 30ή.06.2022, η προθεσμία για τους παρόχους να μεταδίδουν το περιεχόμενο επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης εθνικής εμβέλειας όλων των κατηγοριών και σε τυπική ευκρίνεια (standard definition), και θεσπίζεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, προκειμένου με απόφασή του να χορηγείται περαιτέρω παράταση έως έξι (6) μήνες (άρθρο 120).

Διά του Κεφαλαίου ΙΑ΄, που φέρει τον τίτλο «Επείγουσες ρυθμίσεις για τη λειτουργία της εκπαίδευσης» (άρθρα 121-132), παρατείνεται η ισχύς έκτακτων ρυθμίσεων στην εκπαίδευση λόγω της πανδημίας (άρθρο 121), προβλέπεται η διαδικασία σύστασης μητρώου και ψηφιακής βιβλιοθήκης διδακτικών βιβλίων (άρθρο 122), τροποποιείται το ωρολόγιο πρόγραμμα του Ημερησίου και Εσπερινού Γυμνασίου (άρθρο 123), εισάγονται μεταβατικές ρυθμίσεις που αφορούν την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τη λειτουργία των Κέντρων Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία, και την εφαρμογή των Προγραμμάτων Σπουδών της Μαθητείας (άρθρα 124-126, 128), προβλέπεται η έκδοση τοπικής πρόσκλησης για την πρόσληψη προσωπικού στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (άρθρο 127), εγκρίνονται δαπάνες για την έκδοση πιστοποιητικού χορηγίας από το Συντονιστικό Γραφείο Εκπαίδευσης Λονδίνου (άρθρο 129), εξαιρούνται της υποχρέωσης δήλωσης περιουσιακής κατάστασης τα μέλη του Μητρώου Αξιολογητών του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (άρθρο 130) και παρατείνονται οι συμβάσεις έκτακτου προσωπικού του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (άρθρο 131) και οι άδειες διδασκαλίας σε φροντιστήρια και κέντρα ξένων γλωσσών (άρθρο 132).

Στο Κεφάλαιο ΙΒ΄, υπό τον τίτλο «Επείγουσες διατάξεις για τον πολιτισμό

και τον αθλητισμό» (άρθρα 133-138), προβλέπεται η παράταση της ισχύος ρυθμίσεων οι οποίες αφορούν θέματα προσωπικού και προθεσμίες αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (άρθρα 133-134), μισθώσεις κινηματογράφων και θεάτρων (άρθρο 135), τον χρόνο έκδοσης των κανονισμών λειτουργίας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Αθηνών (άρθρο 136), και τον χρόνο έναρξης εφαρμογής της υποχρέωσης προμήθειας κάρτας φιλάθλου (άρθρο 137). Περαιτέρω, εισάγεται μεταβατική διάταξη για τη λειτουργία του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου «Εθνικό Αθλητικό-Προπονητικό Κέντρο Ολυμπιακού Χωριού» (άρθρο 138).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΓ΄ (άρθρα 139-141), υπό τον τίτλο «Επείγουσες ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης», θεσπίζεται παράταση των θέσεων των υπαλλήλων των παρ. 4 και 7 του άρθρου 106 του ν. 4670/2020, της παρ. 6 του άρθρου 53 και του άρθρου 55 του ν.4686/2020, των συμβάσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου της παρ. 6 του άρθρου τριακοστού όγδοου της από 20.3.2020 Π.Ν.Π. (Α' 68), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4683/2020, καθώς επίσης και παράταση της προθεσμίας, αφενός, για τη χορήγηση της απαιτούμενης σύμφωνης γνώμης του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου προκειμένου να εκδοθούν αποφάσεις μετάταξης, απόσπασης ή κάθε άλλης απόφασης μετακίνησης υπαλλήλων των υπηρεσιών που υπάγονται στο οικείο Υπουργείο και, αφετέρου, των ειδικών περιπτώσεων αποζημίωσης για εργασία κατά μέγιστο όριο υπερωριακής εργασίας, νυχτερινής υπερωριακής εργασίας και εργασίας τις Κυριακές και εξαιρέσιμες ημέρες για τους υπαλλήλους του ανωτέρω Υπουργείου (άρθρο 139). Ρυθμίζονται εκ νέου οι προϋποθέσεις χορήγησης ή ανανέωσης τίτλων διαμονής του ν. 4251/2014 και του π.δ. 106/2007, καθώς και η ημερομηνία λήξεως της ισχύος τους (άρθρο 140). Ορίζεται ότι το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, δύναται να ανανεώνει υφιστάμενες συμβάσεις μίσθωσης γεωτεμαχίων και ακινήτων, καθώς και να μισθώνει όμορα ακίνητα, των οποίων η χρήση προσδιορίζεται για τη φιλοξενία πολιτών τρίτων χωρών αιτούντων άσυλο και για τη διενέργεια των διαδικασιών εξέτασης αιτημάτων ασύλου, και παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση προς τον οικείο Υπουργό να καθορίζει τη διαδικασία και κάθε άλλο συναφές ζήτημα (άρθρο 141).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΔ΄ (άρθρα 142-146), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για την ασφάλεια του πολίτη», ρυθμίζονται εκ νέου οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και τα κινητά κατασχεμένα προς διάθεση για τις ανάγκες μόνο των Σωμάτων Ασφαλείας (άρθρο 142), παρατείνονται έως έξι (6) μήνες οι εν ισχύι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαριότητας που έχουν συνάψει οι υ-

πηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ., εφόσον δεν έχουν ολοκληρωθεί οι σχετικές διαγνωστικές διαδικασίες (άρθρο 143). Περαιτέρω, παρατείνονται οι συμβάσεις προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, η ισχύς του άρθρου 145 του ν. 4831/2021 ως προς τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων προμήθειας αυτοδιαγνωστικών τεστ ταχείας ανίχνευσης αντιγόνου (self-test) του SARS-CoV-2, καθώς και η καταληκτική ημερομηνία μετάταξης πολιτικών υπαλλήλων στην ανωτέρω Γενική Γραμματεία, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης (άρθρο 144). Καθορίζεται η διαδικασία και οι προϋποθέσεις αποδοχής δωρεών από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 145). Τέλος, θεσπίζεται προθεσμία εκκαθάρισης και πληρωμής δαπανών του Ειδικού φορέα 1047-202-0000000 «Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας», οι οποίες θεωρούνται νόμιμες και κανονικές, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης της κείμενης εθνικής νομοθεσίας (άρθρο 146).

Στο Μέρος Γ', υπό τον τίτλο «Έναρξη ισχύος» (άρθρο 147), ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου.

II. Γενική Παρατήρηση

Παρατηρείται ότι τόσο στο κείμενο των άρθρων όσο και στον τίτλο του νομοσχεδίου, γίνεται αναφορά σε «κορωνοϊό COVID-19». Όπως έχει επισημανθεί και σε προηγούμενες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας (βλ., ενδεικτικά, την έκθεση επί του νομοσχεδίου «Κατεπείγουσες ρυθμίσεις για την προστασία της δημόσιας υγείας από τις συνεχιζόμενες συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, την ανάπτυξη, την κοινωνική προστασία και την επαναλειτουργία των δικαστηρίων και άλλα ζητήματα», ν.4790/2021), εφόσον το νομοσχέδιο και οι επιμέρους ρυθμίσεις του αφορούν, πράγματι, τη διάδοση του κορωνοϊού καθαυτή, πρέπει να γίνεται αναφορά σε «κορωνοϊό SARS-CoV-2». Αν, αντίθετα, αφορούν τη νόσο που προκαλείται από τον κορωνοϊό SARS-CoV-2 και την εξ αυτής πανδημία, πρέπει να γίνεται αναφορά στη «νόσο του κορωνοϊού 2019 (COVID-19)», δεδομένου ότι ο όρος COVID-19 αναφέρεται στην ασθένεια, και όχι στον ιό που την προκαλεί.

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 2 παρ. 1

Στο άρθρο 2 παρ. 1 αναγράφεται ότι «Στο άρθρο 52 Α του ν. 4764/2020 (Α' 256) προστίθεται παρ. 4, ως εξής (...)». Δεδομένου ότι το εν λόγω άρθρο αποτελείται ήδη, στην παρούσα μορφή του, από παραγράφους με αρίθμηση 1

έως 5, η ορθή διατύπωση του άρθρου 2 είναι «προστίθεται παρ. 6». Αντιστοίχως, στον τίτλο του άρθρου, η φράση «Προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 52Α ν. 4764/2020» πρέπει να αναδιατυπωθεί σε «Προσθήκη παρ. 6 στο άρθρο 52Α ν. 4764/2020».

2. Επί των άρθρων 19 παρ. 3, 22, 33, 37, 60, 76

Με τις εν λόγω ρυθμίσεις του νομοσχεδίου παρατείνεται η ισχύς διατάξεων οι οποίες, προς αντιμετώπιση της πανδημίας, εισάγουν παρέκκλιση από τη νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων.

Όπως έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής (βλ., ενδεικτικά, έκθεση επί του νομοσχεδίου «Ρυθμίσεις για την προστασία της δημόσιας υγείας από τις συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, την ενίσχυση των μέσων μαζικής μεταφοράς, την επιτάχυνση της απονομής των συντάξεων, τη ρύθμιση οφειλών προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις», ν. 4764/2020), εξ επόψεως δικαίου δημοσίων συμβάσεων, οι πάσης φύσεως νομοθετικές πρωτοβουλίες που άπτονται του τομέα των δημοσίων συμβάσεων πρέπει, αφενός, να συνάδουν με το γράμμα και το πνεύμα του ν. 4412/2016, αφετέρου, να μην εισάγουν εξαιρέσεις, παρά μόνον στον βαθμό στον οποίο είναι απολύτως αναγκαίες για την επίτευξη συγκεκριμένου και σαφώς καθορισμένου σκοπού (βλ. τις Γνώμες Α10/2020 και Α14/2020 που εξέδωσε η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., ασκώντας τη σχετική της αρμοδιότητα, κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ υποπερ. (αα) του ν. 4013/2011, στις οποίες τίθεται αναλυτικά ο σχετικός νομικός προβληματισμός).

Δεδομένου, εξ άλλου, ότι η εθνική νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων έχει ενσωματώσει τις διατάξεις των σχετικών Ευρωπαϊκών Οδηγιών, κάθε παρέκκλιση από τις εθνικές διατάξεις πρέπει να περιορίζεται στις συμβάσεις των οποίων η προϋπολογιζόμενη αξία δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια εφαρμογής των Οδηγιών, όπως εκάστοτε ισχύουν, σε καμία δε περίπτωση δεν μπορεί να ερμηνεύεται ως παρέκκλιση από διατάξεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προς αποφυγή θέσπισης διατάξεων που μπορεί να οδηγήσουν σε σύναψη δημοσίων συμβάσεων με διαδικασίες ενδεχομένως μη συμβατές με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με αφορμή τις εξαιρετικές συνθήκες που έχουν προκληθεί σε πανευρωπαϊκή κλίμακα από την εξέλιξη της νόσου COVID-19, εξέδωσε την από 01.04.2020 Ανακοίνωσή της, με θέμα «Οδηγίες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τη χρήση του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης που σχετίζεται με την κρίση της νόσου COVID-19» (2020/C 108 I/01), όπου

εξειδικεύονται τα όρια, η ευελιξία και οι κατ' ελάχιστον απαιτούμενοι όροι και προϋποθέσεις κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων (βλ. και υπ' αρ. πρωτ. 1867/1.4.2020 έγγραφο της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.).

Τέλος, επισημαίνεται ότι διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και επιλογής αναδόχου, ακόμη και αν πρόκειται περί συμβάσεων κάτω των ορίων που θέτει το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν θα πρέπει, κατά το δυνατόν, ακόμη και στο πλαίσιο εξαιρετικών περιστάσεων, να αφίστανται των γενικών αρχών που διέπουν τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων, και, ιδίως, των αρχών της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

3. Επί του άρθρου 39

Στην παράγραφο 5 της διάταξης ορίζεται ότι «με απόφαση του Υπουργού Υγείας, δύναται να μετατίθεται το χρονικό σημείο έναρξης ισχύος της παρ. 1, καθώς και να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της συγκεκριμένα φάρμακα, θεραπευτικές πράξεις ή διαγνωστικές εξετάσεις». Παρατηρείται, εν προκειμένω, αφενός, ότι δεν τίθεται απώτατο χρονικό σημείο ως προς τη δυνατότητα του Υπουργού Υγείας να μεταθέτει την έναρξη ισχύος της διάταξης, αφετέρου, δεν προσδιορίζονται, σχετικά, τα κριτήρια ως προς την εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης συγκεκριμένων φαρμάκων, θεραπευτικών πράξεων ή διαγνωστικών εξετάσεων.

4. Επί των άρθρων 42, 54, 90 παρ. 1, 98 παρ. 1 και 103 παρ. 1

Όπου, στα ανωτέρω άρθρα, απαντά ο όρος «συστήνεται» ή «συστήνεται», θα μπορούσε να αντικατασταθεί από τον όρο «συνιστάται» ή «συνιστά» αντιστοίχως.

5. Επί του άρθρου 42

Με την παράγραφο 5 της ρύθμισης αντικαθίσταται η παράγραφος 5 του άρθρου 10 του ν. 4675/2020, κατά την οποία, μεταξύ άλλων, προβλέπεται ο ορισμός του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των Μελών της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων Δημόσιας Υγείας (ΕΕΔΥ) με απόφαση του Υπουργού Υγείας. Περαιτέρω, ορίζεται ότι «[ο] Αντιπρόεδρος αναπληρώνει τον Πρόεδρο, όταν αυτός κωλύεται, απουσιάζει ή ελλείπει». Μολονότι πρόκειται περί ειδικότερης εν σχέσει με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας ρύθμισης, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ως προς την ερμηνεία του άρθρου 14 παρ. 3 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999) για την αναπλήρωση των μελών των συλλογικών οργάνων, «τα αναπληρωματικά μέλη καλούνται προς αναπλήρωση των από-

ντων ή προσκαίρως κωλυομένων τακτικών μελών (...) όχι δε και των ελλειπόντων τακτικών μελών του» (βλ. ΣΤΕ 518/2009, καθώς και ΣΤΕ 1211/2002, ΣΤΕ1514/1995).

6. Επί του άρθρου 47

Με τη ρύθμιση αντικαθίσταται το άρθρο 300 του ν. 4738/2020 ως προς τη διάρκεια αναστολής της επιβολής φόρου δωρεάς για δωρεές προς ν.π.δ.δ., ΟΤΑ, εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα, καθώς και μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα που επιδιώκουν αποδεδειγμένα σκοπούς εθνικούς ή θρησκευτικούς ή φιλανθρωπικούς ή εκπαιδευτικούς ή πολιτιστικούς ή γενικά επωφελείς για την κοινωνία εν όλω ή εν μέρει.

Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, η προτεινόμενη διάταξη πρέπει να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Η περ. α΄ της ενότητας Β΄ του άρθρου 43 του Κώδικα Διατάξεων Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών και Κερδών από Τυχερά Παίγνια, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 2961/2001 (Α΄ 266), αναστέλλεται για δωρεές που πραγματοποιούνται από την ψήφιση του νόμου μέχρι την 30ή.6.2022. Τα νομικά πρόσωπα της παρ. 3 του άρθρου 25 απαλλάσσονται από τον φόρο δωρεάς για το χρονικό διάστημα της αναστολής του προηγούμενου εδαφίου».

Επίσης, σκόπιμο θα ήταν να διευκρινισθεί αν στις δωρεές που καταλαμβάνονται από την ανωτέρω διάταξη υφίσταται υποχρέωση υποβολής δήλωσης φόρου δωρεάς.

7. Επί του άρθρου 52

Με το άρθρο αυτό τροποποιείται η μεταβατική διάταξη του άρθρου 66 παρ. 18 περ. α΄ του ν. 4646/2019, κατά την οποία οι διατάξεις του άρθρου 48Α του ν. 4172/2013, για την, υπό προϋποθέσεις, απαλλαγή των νομικών προσώπων από φόρο εισοδήματος για τα κέρδη από τη μεταβίβαση τίτλων συμμετοχής, «έχουν εφαρμογή για τα εισοδήματα που αποκτώνται από 1.7.2020 και μετά», και ορίζεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις ισχύουν «για τα εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.2020 και μετά».

Κατά την έκθεση ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης που συνοδεύει το νομοσχέδιο, με τη διάταξη επιλύεται «το πρόβλημα του διαφορετικού χρόνου έναρξης ισχύος της μεταβατικής διάταξης της περ. α΄ της παρ. 18 του ν.4646/2019, που αφορά το άρθρο 48Α του ν. 4172/2013, εν συγκρίσει με τον χρόνο έναρξης ισχύος για την αναγνώριση των ζημιών της περ. β΄ της ίδιας παραγράφου». Με την περίπτωση β΄ της παραγράφου 18 του άρθρου 66 του ν. 4646/2019 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι, «εξαιρετικά, κατά παρέκκλιση της παραγράφου 4 του άρθρου 48Α ΚΦΕ, (...) οι ζημίες των νομικών προσώπων

του άρθρου 45 του ν. 4172/2013, που προέρχονται από τη μεταβίβαση τίτλων συμμετοχής της παραγράφου 1 του άρθρου 48Α του ν. 4172/2013, (...) μπορούν να αναγνωριστούν προς έκπτωση μετά την 1.1.2020 υπό την προϋπόθεση ότι έχουν αποτιμηθεί μέχρι την 31.12.2019 και έχουν εγγραφεί στα βιβλία της εταιρείας ή αποτυπώνονται σε οικονομικές καταστάσεις ελεγμένες από ορκωτούς ελεγκτές. (...).

Υπό το φως της αρχής της ασφάλειας δικαίου η οποία, μεταξύ άλλων, επιτάσσει και την προβλέψιμη εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων, παρατηρείται ότι, ενδεχομένως, θα ήταν προτιμότερο, προς επίλυση του ανωτέρω ζητήματος, να τροποποιηθεί, αντί της περίπτωσης α', η ως άνω περίπτωση β', και η φράση «μπορούν να αναγνωριστούν προς έκπτωση μετά την 1.1.2020» να αντικατασταθεί από τη φράση «μπορούν να αναγνωριστούν προς έκπτωση και μετά την 1.7.2020».

8. Επί του άρθρου 54

Με τη ρύθμιση τροποποιείται και αναδιατυπώνεται το άρθρο 16 του ν. 4714/2020, που αφορά στην Επιτροπή Εξώδικης Επίλυσης Φορολογικών Διαφορών.

Επισημαίνεται ότι, κατά την παράγραφο 6 της ανωτέρω διάταξης, όπως επαναλαμβάνεται στο νομοσχέδιο, «6. Η εξέταση των αιτήσεων εξώδικης επίλυσης ολοκληρώνεται το αργότερο έως τις 28 Μαΐου 2021 και τα πρακτικά εξώδικης επίλυσης εκδίδονται έως τις 31 Ιουλίου 2021, ημερομηνία, κατά την οποία λήγει η θητεία του Γενικού Προϊσταμένου, των μελών των Τμημάτων της Επιτροπής και των Γραμματέων. Αιτήσεις που δεν εξετάστηκαν μέχρι τις 28 Μαΐου 2021, θεωρείται ότι απορρίφθηκαν σιωπηρά και επανεισάγονται με επιμέλεια της Γραμματείας των Επιτροπών στο αρμόδιο Δικαστήριο χωρίς τη σύνταξη πρακτικού». Δεδομένου ότι οι ανωτέρω ημερομηνίες έχουν παρέλθει, ερωτάται ποια είναι η σκοπιμότητα τροποποίησης διατάξεων των οποίων έχει παύσει η ισχύς, άλλως, αν πρέπει οι ανωτέρω προθεσμίες να παραταθούν.

Περαιτέρω, τροποποιείται η παράγραφος 4 της ανωτέρω διάταξης, κατά την οποία, οι προβαλλόμενοι ενώπιον της Επιτροπής ισχυρισμοί «πρέπει να περιλαμβάνονται στα κατατεθέντα για τη διαφορά δικόγραφα», και ορίζεται ότι οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί «πρέπει να περιλαμβάνονται στα εκκρεμή για τη διαφορά δικόγραφα». Από την ανωτέρω ρύθμιση, σε συνδυασμό με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 15, συνάγεται ότι ισχυρισμοί που δεν περιλαμβάνονται σε «εκκρεμή», κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης εξώδικης επίλυσης, δικόγραφα, αλλά έχουν περιληφθεί σε δικόγραφα προσθέτων λόγων που έχουν, παραδεκτώς από δικονομικής πλευράς, κατατεθεί με-

τά την υποβολή της αίτησης, δεν εξετάζονται από την Επιτροπή, ανεξαρτήτως του αν εμπíπτουν στην καθ' ύλη αρμοδιότητά της, κατ' αποτέλεσμα δε, η εξέτασή τους επαναφέρεται στα διοικητικά δικαστήρια. Εν προκειμένω, δημιουργείται προβληματισμός ως προς το αν η προτεινόμενη ρύθμιση συνάδει με τον σκοπό σύστασης της Επιτροπής, που, κατά την αιτιολογική έκθεση του ν. 4714/2020, ήταν η «ταχεία επίλυση των διαφορών αυτών, [η] αποσυμφόρηση της διοικητικής δικαιοσύνης, και [η] τόνωση των φορολογικών εσόδων».

Τέλος, δεδομένου ότι με την προτεινόμενη νέα παράγραφο 15 του άρθρου 16 του ν. 4714/2020 εισάγονται μεταβατικές ρυθμίσεις που αφορούν τις τροποποιήσεις οι οποίες επέρχονται διά του υπό εξέταση νομοσχεδίου, δεν πρέπει να ενταχθεί αυτή στο άρθρο 16 του ν. 4714/2020, αλλά να αποτελέσει αυτοτελή διάταξη του άρθρου 54 του νομοσχεδίου, λαμβανομένου υπόψη και του ότι το νομοσχέδιο δεν περιλαμβάνει αυτοτελές άρθρο ή κεφάλαιο με τις μεταβατικές διατάξεις του.

9. Επί του άρθρου 58

Με την προτεινόμενη διάταξη τροποποιείται το άρθρο 18 του ν. 4308/2014 (Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα) και ορίζεται ότι «οι δαπάνες που καταβάλλονται από τις επιχειρήσεις με έδρα την ημεδαπή σε εταιρείες του εξωτερικού, για την απόκτηση δικαιώματος εισόδου και τοποθέτησης προϊόντων σε σημεία πώλησης στο εξωτερικό (listing fees, slotting fees), καθώς και οι δαπάνες προώθησης, προβολής και διαφήμισης και οι δαπάνες έρευνας αγοράς, δύναται να αναγνωρίζονται ως άυλο περιουσιακό στοιχείο». Τα ως άνω «άυλα περιουσιακά στοιχεία (...) αποσβένονται είτε εφάπαξ, κατά το έτος πραγματοποίησής τους, είτε τμηματικά και ισόποσα σε μια πενταετία».

Παρατηρείται, καταρχάς, ότι η ως άνω ρύθμιση, διά της οποίας δαπάνες αναγνωρίζονται λογιστικά ως άυλα περιουσιακά στοιχεία, δεν παρίσταται συμβατή με το διεθνές πλαίσιο που διέπει τα λογιστικά πρότυπα και του οποίου η εφαρμογή έχει καταστεί υποχρεωτική για ορισμένες εταιρείες, δυνάμει του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1126/2008 (βλ., ιδίως, ΔΠΧΑ 15 και ΔΛΠ 38).

Επισημαίνεται, περαιτέρω, ότι στην έκθεση ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης που συνοδεύει το νομοσχέδιο δεν αιτιολογείται επαρκώς για ποιον λόγο ο ως άνω λογιστικός χειρισμός υιοθετείται μόνο για δαπάνες που πραγματοποιούνται στο εξωτερικό, καθώς, από λογιστικής τουλάχιστον πλευράς, οι ως άνω δαπάνες δεν διαφοροποιούνται είτε πραγματοποιούνται εντός είτε εκτός Ελλάδας. Περαιτέρω, καθ' ο μέρος με την προτεινόμενη διάταξη «επιδιώκεται η διευκόλυνση των εξαγωγών», όπως αναφέρεται στη

«σύνοψη στόχων» του άρθρου, δηλαδή η ρύθμιση καταλαμβάνει μόνο τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν (ή προτίθενται να πραγματοποιήσουν) εξαγωγές, ενδεχομένως, τίθεται και ζήτημα κρατικής ενίσχυσης, κυρίως αν η ως άνω λογιστική μεταχείριση μπορεί να συνεπάγεται και την ευνοϊκότερη φορολογική μεταχείριση των εν λόγω δαπανών που πραγματοποιούνται για τον ανωτέρω σκοπό εκτός Ελλάδας.

Εξ άλλου, σημειώνεται ότι από την ανάλυση συνεπειών ρύθμισης που συνοδεύει το νομοσχέδιο δεν προκύπτει αν για την κατάσταση της διάταξης έχει ληφθεί εισήγηση της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, κατά το άρθρο 2 περ. α' του ν. 3148/2003.

10. Επί του άρθρου 70

Στην προτεινόμενη ρύθμιση, η οποία αριθμεί δύο (2) παραγράφους, ελλείπει η αρίθμηση της παραγράφου 1, με την οποία αντικαθίσταται το άρθρο 50 του ν. 4710/2020.

11. Επί του άρθρου 71

Με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται διαδικασία για την έγκριση της πραγματοποίησης εργασιών κλαδεμάτων και υλοτομίας ιστάμενων, κεκλιμένων και κατακείμενων δασικών δένδρων από τον Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. Α.Ε.). Σύμφωνα με την παράγραφο 2, «[π]ριν την πραγματοποίηση των εργασιών της παρ. 1, η ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ υποχρεούται στην υποβολή αιτήματος στην οικεία Δασική Αρχή για τη λήψη σχετικής άδειας. Η σχετική άδεια εκδίδεται αρμοδίως εντός δέκα πέντε (15) ημερών, από την ημέρα υποβολής του αιτήματος. Στην περίπτωση παρέλευσης της προθεσμίας του δευτέρου εδαφίου, η άδεια λογίζεται ως χορηγηθείσα και η ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ δύναται να προβαίνει στις απαιτούμενες εργασίες, με απλή γνωστοποίηση προς το αρμόδιο Δασαρχείο ή Διεύθυνση Δασών για τις ανωτέρω εργασίες». Παρατηρείται, εν προκειμένω, ότι δεν προσδιορίζονται, σε γενικό πλαίσιο, τα κριτήρια βάσει των οποίων η Δασική Αρχή χορηγεί τη σχετική άδεια.

12. Επί του άρθρου 75

Με την προτεινόμενη ρύθμιση παραχωρείται, κατά κυριότητα, στον Δήμο Πετρούπολης έκταση 74.202,14 τετραγωνικών μέτρων του πρώην Λατομείου Μαρασλή, για τη δημιουργία, τον εκσυγχρονισμό και την εγκατάσταση χώρων για την εξυπηρέτηση εκπαιδευτικών δημοτικών δραστηριοτήτων συναφών με το Θέατρο (Σχολή Θεάτρου), πολιτιστικών εκδηλώσεων σχετιζόμενων και με τη λειτουργία του "ΘΕΑΤΡΟΥ ΠΕΤΡΑΣ", αλλά και όλων των συ-

νοδευτικών χρήσεων που απαιτούνται για τις υποστηρικτικές λειτουργίες του "ΘΕΑΤΡΟΥ ΠΕΤΡΑΣ". Επίσης, με την παράγραφο 2 αίρεται η αναδάσωση της ανωτέρω έκτασης, και με την παράγραφο 6 επιβάλλεται στον Δήμο Πετρούπολης η υποχρέωση αναδάσωσης έκτασης ιδίου εμβαδού με την παραχωρηθείσα, στην αναδασωτέα περιοχή του Ποικίλου Όρους, βάσει σχετική μελέτης που θα υποβληθεί από τον Δήμο εντός πενταετίας. Τέλος, με την παράγραφο 3 τίθενται όροι και περιορισμοί δόμησης του γεωτεμαχίου. Επί της προτεινόμενης ρύθμισης παρατηρούνται τα εξής:

α. Τοπογραφικό διάγραμμα της παραχωρούμενης έκτασης επισυνάπτεται στο παρόν νομοσχέδιο ως «ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II Τοπογραφικό διάγραμμα της παραγράφου 1 του άρθρου 75 για το Θέατρο Πέτρας». Θα ήταν, ενδεχομένως σκόπιμο μετά τη φράση της παραγράφου 1 «όπως αποτυπώνεται στο από Ιανουάριο του 2020 τοπογραφικό διάγραμμα σε κλίμακα 1:1000 που έχει θεωρηθεί από τον Προϊστάμενο της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Πετρούπολης» να προστεθεί η φράση «και επισυνάπτεται ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του παρόντος».

β. Ως προς τους τιθέμενους με την παράγραφο 3 όρους και περιορισμούς δόμησης του γεωτεμαχίου (μέγιστο ποσοστό κάλυψης, μέγιστο ποσοστό δόμησης, μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος, αποστάσεις των κτηρίων κ.λπ.) έχει κριθεί, συναφώς, ότι «από τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1, 20 παρ. 1, 26 και 28 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος συνάγεται ότι δεν αποκλείεται μεν η, κατ' απόκλιση από τη συνήθη διοικητική διαδικασία που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, επιβολή με τυπικό νόμο μέτρων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ατομικού χαρακτήρα, υπό την προϋπόθεση όμως ότι με αυτά δεν θίγονται ατομικά δικαιώματα και δεν παραβιάζονται άλλες συνταγματικές διατάξεις ή αρχές, καθώς και οι σχετικοί ορισμοί του ενωσιακού δικαίου. Δεδομένου ότι πρόκειται, πάντως, για απόκλιση από την αρχή της διακρίσεως των λειτουργιών, η επιβολή των προαναφερόμενων μέτρων με τυπικό νόμο είναι δυνατή μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Τούτου έπειτα ότι οι λόγοι που επιβάλλουν την ανωτέρω απόκλιση πρέπει να προκύπτουν από την εισηγητική έκθεση του τυπικού αυτού νόμου και τα συνοδεύοντα αυτήν στοιχεία ή (και) από τις συζητήσεις κατά την ψήφισή του στη Βουλή ή, τέλος, από τις συντρέχουσες πραγματικές συνθήκες υπό τις οποίες καθίσταται πρόδηλη η ανάγκη ψηφίσεώς του. Ο έλεγχος δε της απαιτούμενης από το Σύνταγμα συνδρομής των λόγων αυτών, η οποία δεν αφορά απλώς τη διαδικασία ψηφίσεως του νόμου, αλλά την εφαρμογή του Συντάγματος κατά την άσκηση της νομοθετικής λειτουργίας, υπόκειται στον οριακό έλεγχο του δικαστή (ΣτΕ 1847/2008 Ολομ., 3059/2009 Ολομ.)» (βλ. ΣτΕ 376/2014 Ολομ.).

γ. η μεταλλευτική δραστηριότητα διεπόταν, μεταξύ άλλων, από τον ν. 1428/1984 περί Λατομείων, έως την αντικατάστασή του από το Μέρος Β΄ του ν. 4512/2018 για την έρευνα και εκμετάλλευση λατομικών ορυκτών. Το ανωτέρω θεσμικό πλαίσιο περιέχει ρυθμίσεις για την προστασία και την περιβαλλοντική αποκατάσταση των λατομικών χώρων, θεσπίζοντας σχετική υποχρέωση όσων έχουν ή αποκτούν δικαίωμα εκμετάλλευσης λατομείων. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται η έκδοση απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, η κατάθεση εγγυητικής επιστολής βάσει του ποσού που αναφέρεται ως δαπάνη αποκατάστασης περιβάλλοντος, η επιβολή κυρώσεων κ.λπ. (βλ. άρθρο 55 του ν. 4512/2018 και αντίστοιχες ρυθμίσεις στο άρθρο 8 του ν. 1428/1984). Σύμφωνα, μάλιστα, με την παράγραφο 5 του άρθρου 55 του ν. 4512/2018, «η μη αποκατάσταση λατομικού χώρου, μετά το πέρας τη εκμετάλλευσης, όπως αυτή ορίζεται στους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους, σε εκτάσεις που προστατεύονται από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, συνεπάγεται (...) την υποχρεωτική κήρυξη της έκτασης ως αναδασωτέας».

Εν προκειμένω, τόσο από το κείμενο της προτεινόμενης ρύθμισης όσο και από την έκθεση ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης επί του νομοσχεδίου δεν προκύπτει ευκρινώς το καθεστώς υπό το οποίο η υπό παραχώρηση έκταση έχει κηρυχθεί αναδασωτέα, ούτε και το αν πρόκειται περί έκτασης δασικού χαρακτήρα. Στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 της προτεινόμενης ρύθμισης ορίζεται ότι «[τ]α ανωτέρω πολιτιστικού χαρακτήρα έργα θα αποτελέσουν μέρος της αποκατάστασης λατομικού χώρου και θα συμπληρώνουν την περιβαλλοντική αποκατάσταση η οποία θα πραγματοποιηθεί με την έγκριση σχετικής μελέτης που θα υποβληθεί από τον Δήμο Πετρούπολης εντός πενταετίας και θα εγκριθεί αρμοδίως».

Επισημαίνεται ότι από τις διατάξεις του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος προκύπτει ότι ο συντακτικός νομοθέτης έλαβε ιδιαίτερη μέριμνα ως προς την υπαγωγή εκτάσεων με δασική βλάστηση σε αυστηρό προστατευτικό καθεστώς. Όπως έχει κριθεί με την υπ' αρ. 1978/2017 απόφαση του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, «με το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 24, ανατίθεται στον κοινό νομοθέτη να θεσπίσει τις αναγκαίες ρυθμίσεις για την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων, ενώ με το τελευταίο εδάφιο της ίδιας παραγράφου επιβάλλεται ευθέως η απαγόρευση μεταβολής του προορισμού τους, παρέχεται δε στον νομοθέτη η δυνατότητα να επιτρέπει μόνον κατ' εξαίρεση την αλλοίωση της μορφής των δασών και των δασικών εκτάσεων για λόγους δημοσίας ωφελείας, αφού εκτιμηθούν οι επιπτώσεις της αλλοίωσης στο φυσικό περιβάλλον, η σημασία της διαφύλαξης των συγκεκριμένων εκτάσεων με δασική βλάστηση

συγκριτικά με την σημασία που έχει ο σκοπός, στον οποίο αποβλέπει η σχετική επέμβαση, καθώς και ο τρόπος, με τον οποίο ο σκοπός αυτός θα μπορούσε ενδεχομένως να επιτευχθεί χωρίς καταστροφή δασικής βλάστησης, η δε επέμβαση επιτρέπεται μόνον αν ο σκοπός δεν μπορεί να εκπληρωθεί με άλλον τρόπο (πρβλ. ΣτΕ 3297/2007, 2763/2006 επταμ., 2089/2004, 1986/2002, 3395/2001)».

Η εκμετάλλευση λατομείων εντάσσεται στις επιτρεπόμενες, υπό αυστηρές προϋποθέσεις, επεμβάσεις σε δάση και δασικές εκτάσεις (βλ. άρθρα 45, 52 και 57 του ν. 998/1979). Όπως έχει κριθεί με την ως άνω απόφαση, «ως προς τις επεμβάσεις σε δάση και δασικές εκτάσεις με σκοπό την άσκηση λατομικών ερευνών (...) ερμηνευόμενες εν όψει των ως άνω συνταγματικών επιταγών, συνάγεται ότι επιτρέπονται επεμβάσεις σε δασικές εκτάσεις και για λατομικούς σκοπούς, αλλά στο αναγκαίο μέτρο εν σχέσει προς τον επιδιωκόμενο δημόσιο σκοπό. Ειδικότερα, είναι ανεκτή μεν η μεταβολή της μορφής έκτασης με δασική βλάστηση και για την εξόρυξη λατομικών ορυκτών προκειμένου να ικανοποιηθούν ανάγκες, οι οποίες δεν θα μπορούσαν να καλυφθούν με την χρησιμοποίηση εκτάσεων άλλης μορφής, οι ανάγκες, όμως, αυτές πρέπει να ικανοποιούνται με την μικρότερη δυνατή απώλεια δασικού πλούτου (ΣτΕ 293/2009, 2763/2006 επταμ., 1986/2002), για συγκεκριμένη χρονική διάρκεια και με την αυτονόητη υποχρέωση ανάπλασης του λατομικού χώρου μετά την λήξη της δραστηριότητας αυτής ώστε να αναδημιουργηθεί η δασική βλάστηση που θυσιάσθηκε προσκαίρως χωρίς, κατά τα λοιπά, να μεταβληθεί ο χαρακτήρας των εκτάσεων αυτών ως δασικών (ΣτΕ 3297/2007, 1990/2007 επταμ., 2763/2006 επταμ.)» .

Ειδικώς ως προς τις δασικές εκτάσεις ορίζεται στο άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος ότι: «Δημόσια ή ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά ή που με άλλο τρόπο αποψιλώθηκαν ή αποψιλώνονται δεν αποβάλλουν για το λόγο αυτό το χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτές και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό».

Εξ άλλου, όπως έχει κριθεί με την υπ' αρ. 1441/2016 απόφαση του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, στο προστατευτικό καθεστώς των ανωτέρω συνταγματικών διατάξεων «υπάγονται και οι εκτάσεις που κηρύσσονται αναδασωτές είτε για την αναδημιουργία προϋπάρχουσας δασικής βλαστήσεως, είτε για τη δάσωση το πρώτον, και δη ανεξαρτήτως αν η πράξη κηρύξεως της αναδασώσεως έχει εκδοθεί πριν ή μετά την ισχύ του Συντάγματος. Ειδικότερα, όμως, σε περίπτωση καταστροφής ή αποψιλώσεως του δάσους ή της δασικής εκτάσεως από πυρκαϊά ή οποιαδήποτε άλλη αιτία,

προερχόμενη είτε από ανθρώπινη ενέργεια είτε από φυσικά αίτια, είναι υποχρεωτική η κήρυξη της καταστραφείσας ή αποψιλωθείσας εκτάσεως ως αναδασωτέας και αποκλείεται η διάθεση αυτής για άλλο σκοπό δημοσίου συμφέροντος που θα δικαιολογούσε κατά νόμο (έκτο κεφάλαιο ν. 998/1979) επέμβαση στο δάσος πριν την καταστροφή του. Τέτοια επέμβαση επιτρέπεται στο άκρως απαραίτητο μέτρο μόνο μετά την πραγματοποίηση της αναδασώσεως και την ανάκτηση της δασικής μορφής της καταστραφείσας εκτάσεως, απαγορευομένης απολύτως τέτοιας επεμβάσεως πριν την πραγματοποίηση του σκοπού της αναδασώσεως (ΣΕ 2872/2010, 3280/2008, 1153/2007, 286/2005, ΣΕ 2171/1994, ΣΕ 2778/1988 Ολομ.) και με την υπόθεση ότι δεν επακολούθησε νέα παράνομη εκχέρσωση (ΣΕ 286/2005 κ.ά.). Άρση δε της αναδασώσεως, κατά τις ως άνω διατάξεις, επιτρέπεται μόνο εφ' όσον αρμοδίως και αιτιολογημένως διαπιστωθεί ότι εκπληρώθηκε ο σκοπός της αναδασώσεως, ότι δηλαδή επιτεύχθηκε η αναδημιουργία της δασικής βλαστήσεως (ΣΕ 2872/2010), προκειμένου, προδήλως, να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο παράνομης καταστροφής των δασών ή των δασικών εκτάσεων προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για αλλότριο σκοπό πριν την αναδημιουργία της δασικής βλαστήσεως».

13. Επί του άρθρου 76

Με την προτεινόμενη ρύθμιση προστίθεται περίπτωση γ' στην παράγραφο 5 του άρθρου 16 του ν. 998/1976 «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας». Σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 16 του ν. 998/1976, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 74 του ν. 4843/2021, κατά τη μελέτη και εκτέλεση αντιδιαβρωτικών και αντιπλημμυρικών ορεινών υδρονομικών έργων, σε αποκατάσταση περιοχών που έχουν πληγεί από πυρκαγιές ή πλημμυρικά φαινόμενα, οι οποίες έχουν κηρυχθεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, εφαρμόζεται η περ. στ' της παραγράφου 3 του άρθρου 25 του ν. 998/1976, περί δασικών εργασιών και κατασκευών σε επικίνδυνες περιοχές με τη διαδικασία του επείγοντος, και εισάγονται εξαιρέσεις από τον ν. 4412/2016 περί δημοσίων συμβάσεων. Με την περίπτωση γ', η οποία προστίθεται με την προτεινόμενη ρύθμιση, ορίζεται ότι «Οι διαδικασίες των περ. α) και β) εφαρμόζονται αναλογικώς, εξαιρουμένης της παρ. 5 του άρθρου 118 του ν. 4412/2016 (Α' 147), και για τα έργα δασοπροστασίας και ειδικότερα για την ανάθεση συμβάσεων μελετών, υποστηρικτικών υπηρεσιών και έργων καθαρισμού δασών και δασικών εκτάσεων, συντήρησης δασικού οδικού δικτύου καθώς και συντήρησης αντιπυρικών ζωνών με σκοπό την προστασία

των περιοχών». Τίθεται, επομένως, εν προκειμένω, το ερώτημα αν η προϋπόθεση της κήρυξης σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας ισχύει και για τη νέα περίπτωση γ'.

14. Επί του άρθρου 77

Με το άρθρο 4 του ν. 4736/2020, με τον οποίο ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη η Οδηγία (ΕΕ) 2019/904, τέθηκαν οι στόχοι μείωσης της κατανάλωσης πλαστικών προϊόντων μιας χρήσης και ελήφθησαν σχετικά μέτρα, όπως η επιβολή εισφοράς για τη χρήση των ανωτέρω προϊόντων και η υποχρέωση σήμανσης επί αυτών. Με την παράγραφο 1 της προτεινόμενης ρύθμισης προστίθενται στα πλαστικά προϊόντα μιας χρήσης και τα αντίστοιχα χάρτινα (κυπελλάκια για ποτά, περιέκτες τροφίμων) επί των οποίων θα επιβάλλεται επίσης εισφορά, ώστε, σύμφωνα με την έκθεση ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης επί του νομοσχεδίου, να υπάρξει αλλαγή στις καταναλωτικές συνήθειες με στροφή προς χρήση επαναχρησιμοποιούμενων περιεκτών (βλ. έκθεση ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης, σελ. 398). Με την παράγραφο 2 της προτεινόμενης ρύθμισης καταργείται η υποχρέωση σήμανσης επί των ανωτέρω προϊόντων «καθώς πλέον η εισφορά επιβάλλεται στο σύνολο των παρεμφερών προϊόντων» (βλ. έκθεση ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης, σελ. 398). Επισημαίνεται, εν προκειμένω, ότι σκοπός των απαιτήσεων σήμανσης, σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2019/904, είναι η ενημέρωση των καταναλωτών ως προς «α. τις κατάλληλες επιλογές διαχείρισης του προϊόντος ως αποβλήτου ή τους τρόπους διάθεσης αποβλήτων που πρέπει να αποφεύγονται για το συγκεκριμένο προϊόν σύμφωνα με την ιεραρχία αποβλήτων, και β) την παρουσία πλαστικών υλών στο προϊόν και τις επακόλουθες αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της απόρριψής τους στο περιβάλλον ή άλλου ακατάλληλου τρόπου απόρριψης των προϊόντων στο περιβάλλον ως αποβλήτων» (βλ. Οδηγία (ΕΕ) 2019/904, άρθρο 7 παρ. 1 και Προοίμιο σκέψη 20).

15. Επί του άρθρου 80

Με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται ότι «[τ]ο χρονικό διάστημα του τέταρτου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 8 του ν. 4408/2016 (Α' 135) ως προς το ακατάσχετο της κρατικής χρηματοδότησης του διαχειριστή υποδομής παρατείνεται έως την 30η.6.2022». Επισημαίνεται ότι το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 8 του ν. 4408/2016 ορίζει, πέραν του ακατασχέτου της χρηματοδότησης, ότι αυτή δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη, ότι δεν απαιτείται για τη λήψη της η προσκόμιση ασφαλιστικής και φορολογικής ενημερότητας, καθώς και τον τρόπο απόδοσής της. Τίθεται το ερώτημα αν η ανωτέρω διατύπωση της προτεινόμενης διάταξης καταλαμβάνει μό-

νο το ακατάσχετο της χρηματοδότησης ή και τις υπόλοιπες ρυθμίσεις του τέταρτου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 8 του ν. 4408/2016.

16. Επί του άρθρου 82

α. Τόσο στο κείμενο του άρθρου όσο και στον τίτλο του, ο όρος «Αυτοκινητόδρομου» πρέπει να αντικατασταθεί από τον όρο «Αυτοκινητοδρόμου»

β. Με την προτεινόμενη ρύθμιση κυρώνεται και αποκτά ισχύ νόμου η από 15.12.2021 Συμφωνία Τροποποίησης διατάξεων της από 24 Ιουλίου 2007 «Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης, Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του Αυτοκινητοδρόμου Ελευσίνα - Κόρινθος - Πάτρα - Πύργος - Τσακώνα».

Σημειώνεται, σχετικά, ότι η διοικητική δράση του κράτους εκδηλώνεται συχνά με τη μορφή της διοικητικής σύμβασης (βλ. Σπ. Φλογαίτη, Η διοικητική σύμβαση: έννοια και φύση, Αθήνα, 1991, σελ. 21). Η κύρωση της σύμβασης με νόμο είναι συνήθης πρακτική και κρίνεται αναγκαία όταν η σύμβαση είτε καταρτίστηκε με διαδικασία διαφορετική από εκείνη που προβλέπουν οι γενικές ή ειδικές διατάξεις, είτε περιέχει όρους που δεσμεύουν τρίτους (μη συμβαλλόμενους), είτε περιέχει όρους που αντίκεινται στην ισχύουσα νομοθεσία ή ρυθμίσεις για την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν από την εκτέλεση της σύμβασης με διαιτησία. Στις περιπτώσεις αυτές η σύμβαση καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο, η ισχύς της όμως εξαρτάται από την κύρωσή της με νομοθετική πράξη, δυνάμει της οποίας και μόνο παράγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ιδρύει (βλ. ΣτΕ 880/2016 και 21/2019, καθώς και Ε. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, τ. 1, 2017, σελ. 184 επ., συμφώνως προς τον οποίο, αν η σύμβαση δεν έχει κυρωθεί με νόμο, οι όροι της δεν δύνανται να υπερισχύσουν διατάξεων της νομοθεσίας).

Εξ άλλου, όπως γίνεται δεκτό και έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής [βλ., ενδεικτικώς, τις εκθέσεις επί των νομοσχεδίων «Κύρωση Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης, Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του Αυτοκινητοδρόμου Ελευσίνα - Κόρινθος - Πάτρα - Πύργος - Τσακώνα και άλλες διατάξεις» (ν. 3621/2007), «Κύρωση των Συμφωνιών Τροποποίησης των συμβάσεων παραχώρησης των μεγάλων οδικών έργων και ρύθμιση συναφών θεμάτων» (ν. 4219/2013)], όταν κυρούται σύμβαση με νομοθετική πράξη, οι σχετικοί με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων όροι της εξακολουθούν να έχουν συμβατικό χαρακτήρα. Αντιθέτως, οι όροι της που αποκλίνουν από τις ισχύουσες διατάξεις ή θέτουν απρόσωπους κανόνες που δεσμεύουν τρίτους, έχουν τη φύση νομοθε-

τικής διάταξης και, ως εκ τούτου, οι διοικητικές πράξεις που εκδίδονται βάσει αυτών είναι δυνατόν να προσβάλλονται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι πέραν της κύρωσης της Σύμβασης με νόμο, η θέση σε ισχύ των τροποποιήσεων εν προκειμένω τελεί υπό την αίρεση εκπλήρωσης ορισμένων προϋποθέσεων σωρευτικά (άρθρο 3.1.1-3.1.3), όπως η έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με τα άρθρα 107 έως 109 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

17. Επί του άρθρου 89

Διά των διατάξεων της προτεινόμενης ρύθμισης της παρ. 1 του άρθρου 89 παρατείνεται κατ' ανώτατο όριο η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης οχημάτων του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (υπό στοιχεία 6696/2014 Α-ΔΑΜ:145ΥΜν001906842 Σύμβαση Προμήθειας). Η συγκεκριμένη σύμβαση είχε παραταθεί, το πρώτον, με τη διάταξη του άρθρου 38 του ν. 4647/2019 λόγω εκκρεμούς διαγωνιστικής διαδικασίας, η οποία δεν ολοκληρώθηκε, καθώς το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε με την υπ' αριθμ. 398/2020 Πράξη ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου της συμβάσεως. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης ανάλυσης συνεπειών ρύθμισης, «η διαγωνιστική διαδικασία επαναλήφθηκε με την υπ' αρ. 10/2021 διακήρυξη (ΕΣΗΔΗΣ 123999), η οποία κατέστη άγονη, επειδή δεν υπεβλήθη καμία προσφορά».

Η νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Ζ' Κλιμάκιο 461/2020) «(...) κρίνει πως τα ελεγχόμενα σχέδια δεν επιφέρουν τροποποίηση των αρχικών, συναφθεισών στο πλαίσιο των (...) διακηρύξεων, συμβάσεων παροχής των επίμαχων υπηρεσιών, αλλά αφορούν σε νέες αυτοτελείς συμβάσεις απευθείας αναθέσεων με αντικείμενο την εξακολούθηση παροχής των ίδιων υπηρεσιών μετά τη λήξη των κύριων συμβάσεων και την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου κάθε μίας εξ αυτών, οπότε πλέον δεν καταλείπεται κανένα περιθώριο τροποποίησής ή συμπλήρωσής τους». Σύμφωνα με τα ανωτέρω, ερώτημα γεννάται αν η προτεινόμενη, με τις διατάξεις, παράταση της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης εξομοιούται με απ' ευθείας ανάθεση.

Υπό το φως των ανωτέρω, προβληματισμός δημιουργείται σχετικά με τη θεσπιζόμενη παράταση ισχύος της δημόσιας σύμβασης, λόγω και της ελλείψεως αναφοράς γνώμης της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. κατ' ενάσκηση της αρμοδιότητάς της δυνάμει της υποπερ. (αα) της περ. γ της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4013/2011.

18. Επί του άρθρου 90 παρ. 2

Διά των διατάξεων της παρ. 2 του προτεινόμενου άρθρου ορίζεται ότι «[τ]ο Τμήμα [Εκτέλεσης Προϋπολογισμού του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας] της παρ. 1 στελεχώνεται με υπαλλήλους του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας» και παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση προκειμένου «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων [να] κατανέμονται οι θέσεις του προσωπικού του συνιστάμενου με το παρόν άρθρο Τμήματος από τις υφιστάμενες θέσεις προσωπικού του Υπουργείου και [να] καθορίζονται οι κλάδοι του προσωπικού και του προϊστάμενου του».

Κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 εδάφιο β΄ του Συντάγματος, επιτρέπεται να ορισθούν, με ειδική και ορισμένη εξουσιοδότηση, ως φορείς άσκησης κανονιστικής αρμοδιότητας, εκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και άλλα όργανα της διοίκησης, εφόσον πρόκειται για «ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό». Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι η ευρύτητα της εξουσιοδότησης, της οποίας το περιεχόμενο είναι ορισμένο, ουδόλως επηρεάζει το κύρος της (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 941/2008, 2304/1995 κ.ά.). «Ως ειδικότερα θέματα θεωρούνται εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση προς την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος που αποτελεί το αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Απαιτείται, επομένως, στην περίπτωση αυτή, να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλη προσδιορισμό του αντικειμένου της εξουσιοδότησης αλλά, επί πλέον, και την ουσιαστική ρύθμισή του, έστω και σε γενικό, ορισμένο, όμως, πλαίσιο σύμφωνα προς το οποίο θα ενεργήσει η Διοίκηση προκειμένου να ρυθμίσει τα μερικότερα θέματα» (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3013/2014, 2150, 2148, 2090/2015, 1804/2017, κ.ά.). Το κριτήριο περί του χαρακτηρισμού ενός θέματος ως «ειδικότερου» ή μη μπορεί να είναι είτε ποσοτικό, σε σχέση με το κύριο αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης, είτε ποιοτικό, συναρτώμενο προς τη σπουδαιότητα του προς ρύθμιση καταλειπόμενου ζητήματος. Εξ άλλου, «οι ανωτέρω ουσιαστικές ρυθμίσεις μπορούν να υπάρχουν τόσο στις διατάξεις του εξουσιοδοτικού νόμου όσο και σε διατάξεις άλλων νόμων σχετικών με τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο της νομοθετικής εξουσιοδότησης» (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3404/2014, 1749/2016, 705/2020 κ.α. Βλ., σχετικά, και Α. Παντελή, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, 5η έκδ., 2020, παρ. 440). Ως λεπτομερειακά θεωρούνται τα ζητήματα που αφορούν «τη θέσπιση όλως δευτερευουσών και εποψιωδών ρυθμίσεων», επί κύριων και ουσιαστικών ρυθμίσεων που πρέπει να έχουν τεθεί από τον ίδιο τον νομοθέτη, τεχνι-

κού δε χαρακτήρα είναι τα θέματα που αφορούν τη θέσπιση ρυθμίσεων για τις οποίες είναι κατ' αρχήν απαραίτητη η παρέμβαση τεχνικού οργάνου (βλ. ΣτΕ 2820/1999, 2967/1999). «Τέλος για το συνταγματικό κύρος της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως δεν απαιτείται οπωσδήποτε να διαγράψει η ίδια ή με παραπομπή σε άλλη διάταξη νόμου βασικές αρχές και κατευθύνσεις στο πλαίσιο των οποίων οφείλει να κινηθεί η Διοίκηση κατά την κανονιστική ρύθμιση των θεμάτων αυτών» (βλ. ΣτΕ 1125/2020, Ολομ. 3404/2014, 2307/2018).

Προβληματισμός ενδεχομένως δημιουργείται ως προς το είδος της διοικητικής πράξης που προβλέπεται (υπουργική απόφαση) για τον καθορισμό των κλάδων στους οποίους κατανέμονται οι θέσεις του προσωπικού και τον καθορισμό των κλάδων από τους οποίους θα προέρχονται οι προϊστάμενοι της οργανικής μονάδας, δηλαδή τροποποιείται με υπουργική απόφαση ο Οργανισμός του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ενώ πρόκειται περί ζητήματος το οποίο πρέπει να ρυθμισθεί με προεδρικό διάταγμα, δεδομένου ότι δεν πρόκειται για ειδικότερο θέμα ή θέμα τοπικού ενδιαφέροντος ή θέμα με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό (άρθρο 43 παρ. εδ. β' του Συντάγματος).

19. Επί του άρθρου 91

Διά των διατάξεων του άρθρου τροποποιείται η παρ. 2 του άρθρου 2 του ν.δ. 3755/1957, σχετικά με την καταβολή αμοιβής για απασχόληση κατά τις ημέρες υποχρεωτικής αργίας. Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 ορίζεται ότι «[α]πό αυτές κατά την 1η Μαΐου και την 28η Οκτωβρίου, η απασχόληση των μισθωτών απόκειται αποκλειστικώς στη διακριτική εξουσία του εργοδότη». Εν προκειμένω, η χρήση του όρου «εξουσία» παρίσταται αδόκιμη. Για λόγους σαφήνειας και νομοτεχνικής αρτιότητας, προτείνεται η αναδιατύπωση του τελευταίου εδαφίου της παρ. 2, ως εξής: «Για την απασχόληση των μισθωτών κατά την 1η Μαΐου και την 28η Οκτωβρίου, όταν είναι ημέρες εργάσιμες, απαιτείται ειδική απόφαση του εργοδότη».

20. Επί του άρθρου 94

Διά των διατάξεων της ρύθμισης ορίζεται ότι «[η] από 25.11.2019 σύμβαση μίσθωσης διακοσίων ογδόντα πέντε (285) φωτοαντιγραφικών μηχανημάτων για τις ανάγκες των υπηρεσιών του e-ΕΦΚΑ πανελλαδικά παρατείνεται αυτοδίκαια από τη λήξη της μέχρι τη σύναψη της εκτελεστικής σύμβασης δυνάμει της συμφωνίας - πλαίσιο που θα ανατεθεί σε συνέχεια της υπ' αρ. 7/2020 διακήρυξης της Εθνικής Κεντρικής Αρχής Αγορών (ΕΚΑΑ), και πάτωας για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους κατ' ανώτατο όριο».

Δεδομένων των διατάξεων της υποπερ. (αα) της περ. γ της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4013/2011, σχετικά με τις αρμοδιότητες της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. και του άρθρου 132 του ν. 4412/2016, προβληματισμός γεννάται ως προς την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου.

21. Επί του άρθρου 95

Διά των διατάξεων της παρ. 1 της ρύθμισης ορίζεται ότι «[σ]τη Διεύθυνση Γ' Απονομής Συντάξεων της Γενικής Διεύθυνσης Συντάξεων του ε-ΕΦΚΑ συνιστάται Τμήμα Ασφαλιστικού Ιστορικού Κλάδων Υγείας και Σύνταξης Αυτοτελώς Απασχολούμενων (τ. ΕΤΑΑ) και ασφαλισμένων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (τ. ΕΤΑΠ -ΜΜΕ), με αρμοδιότητες ως εξής: α) Προσδιορισμός χρόνου ασφάλισης και έκδοση αποφάσεων αναγνώρισης χρόνου ασφάλισης. β) Επεξεργασία των ασφαλιστικών στοιχείων προ της 1ης.1.2017 για τη χορήγηση στους ασφαλισμένους κάθε είδους βεβαιώσεων σχετικών με την ασφάλιση και την ασφαλιστική ενημερότητα, γ) Μέριμνα της βεβαίωσης και της είσπραξης ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και της επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθεισών εισφορών ελευθέρων επαγγελματιών και μισθωτών για χρόνο ασφάλισης προ της 1ης.1.2017 στο τ. ΕΤΑΑ. δ) Μέριμνα της βεβαίωσης και της είσπραξης ασφαλιστικών εισφορών για χρόνο ασφάλισης προ της 1ης.1.2017 στο τ. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ. ε) Χειρισμό θεμάτων που αφορούν στην παραγραφή, διαγραφή και εκκαθάριση των βεβαιωθείσων οφειλών από εισφορές μη μισθωτών, εταιρειών και ελευθέρων επαγγελματιών για χρόνο ασφάλισης προ της 1ης.1η2017 στο τ. ΕΤΑΑ και στο τ. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ. στ) Ενημέρωση, παρακολούθηση και επεξεργασία των τηρούμενων στοιχείων καθυστερούμενων εισφορών για χρόνο ασφάλισης προ της 1ης.1.2017 στο τ. ΕΤΑΑ και στο τ. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ. ζ) Έλεγχος εισφορών συνταξιοδοτικών υποθέσεων. η) Συμφωνία ατομικών λογαριασμών εργοδοτών και βεβαίωση των εσόδων από εισφορές στο τ. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ μετά από σχετικό έλεγχο. θ) Παραλαβή, χειρισμός και αντιμετώπιση αιτήσεων θεραπείας, προσφυγών και γενικά κάθε ενδίκου μέσου για θέματα του Τμήματος».

Ακολούθως διά των διατάξεων της παρ. 2 της προτεινόμενης ρύθμισης ορίζεται ότι «[σ]τη Διεύθυνση Δ' Απονομής Συντάξεων της Γενικής Διεύθυνσης Συντάξεων του ε-ΕΦΚΑ συνιστάται Υποδιεύθυνση Ασφαλιστικού Ιστορικού Αυτοτελώς Απασχολούμενων (τ. ΕΤΑΑ) και Ασφαλισμένων στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (τ. ΕΤΑΠ -ΜΜΕ) με Τμήμα Ασφαλιστικού Ιστορικού Τομέα Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων, Τμήμα Ασφαλιστικού Βίου Κλάδων Υγείας και Σύνταξης Τομέα Νομικών, Τμήμα Ασφαλιστικού Βίου Κλάδων Υγείας και Σύνταξης Τομέα Υγειονομικών και Τμήμα Ασφαλιστικού Ιστορικού Ασφαλισμένων στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (τ. ΕΤΑΠ -ΜΜΕ)

και τις εξής αρμοδιότητες στο επίπεδο των αντίστοιχων Τμημάτων: α) Προσδιορισμός χρόνου ασφάλισης και έκδοση αποφάσεων αναγνώρισης χρόνου ασφάλισης. β) Επεξεργασία των ασφαλιστικών στοιχείων προ της 1ης.1.2017 για τη χορήγηση στους ασφαλισμένους κάθε είδους βεβαιώσεων σχετικών με την ασφάλιση και την ασφαλιστική ενημερότητα. γ) Μέριμνα της βεβαίωσης και της είσπραξης ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και της επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθεισών εισφορών ελευθέρων επαγγελματιών και μισθωτών για χρόνο ασφάλισης προ της 1ης.1.2017 στο τ. ΕΤΑΑ-ΤΣΜΕΔΕ ή τ. ΕΤΑΑ-TAN ή τ. ΕΤΑΑ-ΤΣΑΥ ή τ. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ, αντίστοιχα. δ) Χειρισμός θεμάτων που αφορούν στην παραγραφή, διαγραφή και εκκαθάριση των βεβαιωθείσών οφειλών από εισφορές μη μισθωτών και εταιρειών για χρόνο ασφάλισης προ της 1ης.1.2017 στο τ. ΕΤΑΑ-ΤΣΜΕΔΕ ή τ. ΕΤΑΑ-TAN ή τ. ΕΤΑΑ-ΤΣΑΥ ή τ. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ, αντίστοιχα. ε) Ενημέρωση, παρακολούθηση και επεξεργασία των τηρούμενων στοιχείων καθυστερούμενων εισφορών μη μισθωτών και εταιρειών για χρόνο ασφάλισης προ της 1ης.1.2017 στο τ. ΕΤΑΑ-ΤΣΜΕΔΕ ή τ. ΕΤΑΑ-TAN ή τ. ΕΤΑΑ-ΤΣΑΥ ή τ. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ, αντίστοιχα. στ) Έλεγχος εισφορών συνταξιοδοτικών υποθέσεων».

Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, προβληματισμός δημιουργείται σχετικά με τον καθορισμό του αντικειμένου του Τμήματος της Διεύθυνσης Γ΄ Απονομής Συντάξεων και της Υποδιεύθυνσης στη Διεύθυνση Δ΄ Απονομής Συντάξεων, καθώς επίσης και την κατανομή των αρμοδιοτήτων των ανωτέρω οργανικών μονάδων.

22. Επί του άρθρου 98

Διά των διατάξεων του άρθρου ορίζεται ότι για τη διαχείριση προγραμμαμάτων του Ο.Α.Ε.Δ. που αξιοποιούν χρηματοδοτήσεις από εθνικούς, ευρωπαϊκούς και άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς πόρους, δύναται να συνιστάται ομάδα διοίκησης έργου στο Αυτοτελές Τμήμα Διαχείρισης Συγχρηματοδοτούμενων και άλλων Πόρων του Ο.Α.Ε.Δ., με τις αναφερόμενες αρμοδιότητες. Ακολούθως, ορίζεται ότι, για τη στελέχωση της προαναφερθείσας ομάδας, «αποσπώνται υπάλληλοι που υπηρετούν στις Επιτελικές Δομές ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων της παρ. 6 του άρθρου 18 του ν. 4314/2014 (Α' 265) κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης. Οι αποσπάσεις διενεργούνται με κοινή απόφαση των αρμοδίων οργάνων των κατά περίπτωση αρμοδίων Υπουργείων Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου υπαλλήλου. Με την απόφαση αυτή αίρεται η υφιστάμενη απόσπαση στις ως άνω υπηρεσίες. Η διάρκεια της απόσπασης είναι πέντε (5) έτη, η οποία μπορεί να παραταθεί για άλλα δύο (2) έτη με την ίδια διαδικασία».

Δεδομένου ότι η «ομάδα διοίκησης έργου» δεν αποτελεί οργανική μονάδα, κρίνεται σκόπιμο να διευκρινισθεί, στην παρ. 2 της διάταξης, ρητά ο φορέας υποδοχής των υπαλλήλων.

23. Επί του άρθρου 102

Διά των διατάξεων του άρθρου 102 τροποποιείται το άρθρο 75 του ν. 3852/2010 σχετικά με τη λειτουργία της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής. Η παρ. 2 της διάταξης ορίζει ότι «[σ]ε περίπτωση ισοψηφίας δεν υπερισχύει η ψήφος του αντιπροέδρου ή του μέλους της επιτροπής που προεδρεύει λόγω απουσίας ή κωλύματος του αντιπροέδρου», ενώ στην παρ. 1 ορίζεται ότι «[σ]ε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου». Συνεπώς, στη ρύθμιση της παρ. 2 δεν προβλέπεται πώς θα ληφθεί απόφαση στην περίπτωση ισοψηφίας.

Η παρ. 8 της προτεινόμενης διάταξης ορίζει ότι «[σ]τις συνεδριάσεις των επιτροπών, όταν συζητούνται θέματα που αφορούν δημοτική κοινότητα ή δημοτικές κοινότητες του δήμου, προσκαλούνται υποχρεωτικά και οι πρόεδροι των συμβουλίων ή οι πρόεδροι των αντίστοιχων κοινοτήτων, οι οποίοι δικαιούνται να λαμβάνουν τον λόγο». Δοθέντος ότι, ορθώς, στη διάταξη αντικαθίσταται ο όρος «κοινότητα» από τον όρο «δημοτική κοινότητα», προτείνεται, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, οι όροι «των αντίστοιχων κοινοτήτων» να αντικατασταθούν με τους όρους «των αντίστοιχων δημοτικών κοινοτήτων».

24. Επί του άρθρου 106

Διά των διατάξεων του προτεινόμενου άρθρου εισάγεται ρύθμιση κατά την οποία, «[η] ισχύς της παρ. 3 του άρθρου 10 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 55), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4682/2020 (Α' 76), ως προς τη δυνατότητα ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων για την προμήθεια υλικών για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, που προκλήθηκε από τον κορωνοϊό COVID-19 με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, κατά την περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4412/2016 (Α' 147), παρατείνεται από τη λήξη της έως και την 31η.3.2022».

Η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 10 της από 11.3.2020 Π.Ν.Π., έχει παραταθεί διαδοχικά με το άρθρο 74 του ν. 4745/2020 (Α' 214/06.11.2020), το άρθρο 61 του ν. 4795/2021 (Α' 62/17.04.2021) και το άρθρο εξηκοστό πρώτο του ν. 4812/2021 (Α' 110/30.06.2021) έως και την 30ή.9.2021.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. αα' του ν. 4013/2011, η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. «[γ]νωμοδοτεί για τη νομιμότητα κάθε διάτα-

ξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Αρχής. Ειδικότερα: αα) Η Αρχή γνωμοδοτεί επί των διατάξεων σχεδίων νόμων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις πριν από την κατάθεση τους στη Βουλή. Αν ο αρμόδιος Υπουργός διαφωνεί με τη γνώμη της Αρχής, η Αρχή δύναται να συγκαλεί συσκέψεις, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της και εκπροσώπων όλων των συναρμόδιων Υπουργείων με σκοπό την ανταλλαγή και σύγκλιση των απόψεων. Στις εν λόγω συσκέψεις η Αρχή και κάθε συναρμόδιος Υπουργός μπορούν να ζητούν τη συμμετοχή ανεξάρτητων τρίτων, ειδικών σε θέματα δημόσιων συμβάσεων. Οι συσκέψεις αυτές πραγματοποιούνται σε διάστημα δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση της πρόσκλησης της Αρχής στους συμμετέχοντες. Η άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής δεν κωλύει τη συνέχιση της διαδικασίας ψήφισης του σχεδίου νόμου. Αν δεν αρθεί η διαφωνία μεταξύ του αρμόδιου Υπουργού και της Αρχής, στη γνώμη της Αρχής προσαρτάται έκθεση του Υπουργού στην οποία περιλαμβάνεται και ειδική αιτιολόγηση κάθε απόκλισης από το περιεχόμενο της γνώμης. Τα εν λόγω έγγραφα συνοδεύουν τα σχέδια νόμων κατά την κατάθεση τους στη Βουλή και αναρτώνται με επιμέλεια της Αρχής στην ιστοσελίδα της. Σε περίπτωση απόκλισης του σχεδίου νόμου από τη γνώμη της Αρχής, η αρμόδια επιτροπή της Βουλής δύναται να καλεί, σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, σε ακρόαση τον Πρόεδρο της Αρχής». Η εν λόγω γνώμη διατυπώνεται αυτεπαγγέλτως δυνάμει της διάταξης του άρθρου 2, παρ. 2 περ. γ', υποπερ. αα' - γγ' του π.δ. 122/12 (Κανονισμός Λειτουργίας της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.), σύμφωνα με την οποία «[σ]την περίπτωση που η Αρχή κρίνει ότι διάταξη σχεδίου νόμου, προεδρικού διατάγματος, άλλης κανονιστικής πράξης ή κανονισμοί λειτουργίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω παραγράφου, αλλά δεν της έχουν κοινοποιηθεί, δύναται και αυτεπαγγέλτως να ασκήσει την κατά περίπτωση γνωμοδοτική της αρμοδιότητα, ακόμα και αν η σχετική διάταξη, πράξη ή κανονισμός έχει ήδη δημοσιευτεί».

Υπό το φως των ανωτέρω, και σε συνδυασμό με τις συνοδευτικές εκθέσεις της προτεινόμενης διάταξης ερωτάται αν έχει τηρηθεί η ανωτέρω διαδικασία. Εξ άλλου, θα μπορούσε να δημιουργηθεί προβληματισμός σχετικά με την αναδρομική ισχύ της προτεινόμενης διάταξης στην περίπτωση κατά την οποία έχει εκδοθεί κανονιστική πράξη μετά τη λήξη της ισχύος της διάταξης.

25. Επί του άρθρου 109

α. Διά των προτεινόμενων διατάξεων τροποποιείται το άρθρο 185 του ν. 3463/2006, και στην παρ. 4. αυτού ορίζεται ότι «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται οι προϋποθέσεις και τα ειδικότερα κριτήρια παραχώρησης, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια».

Υπό το φως των νομολογιακών κριτηρίων εφαρμογής του άρθρου 43 παρ. 2 εδάφιο β' του Συντάγματος, όπως επισημαίνονται ανωτέρω (βλ. παρατήρηση υπ' αρ. 18), προβληματισμός θα μπορούσε να δημιουργηθεί ως προς το κατά πόσον τα προβλεπόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 185 του ν. 3463/2006, σύμφωνα με τα οποία, με απόφαση του οριζόμενου στη διάταξη Υπουργού, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και τα ειδικότερα κριτήρια παραχώρησης, αποτελούν ειδικότερα θέματα ή λεπτομερειακά ζητήματα και δύνανται να ρυθμισθούν με υπουργική απόφαση, αντί προεδρικού διατάγματος.

β. Θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να αντικατασταθεί ο όρος «αθιγγανους» από τον όρο «αθιγγάνους», δεδομένου ότι πρόκειται περί δευτερόκλιτου ουσιαστικού, οπότε ο τόνος τίθεται στην παραλήγουσα, στην Αιτιατική του πληθυντικού.

26. Επί του άρθρου 111

Διά της ρύθμισης τροποποιείται η παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 3731/2008, σχετικά με τη στελέχωση της Δημοτικής Αστυνομίας, και, μεταξύ άλλων, προστίθεται περ. δ), σύμφωνα με την οποία, «[ε]ξαιρετικά, σε δήμους όπου δεν έχει συσταθεί με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας Δημοτική Αστυνομία ή δεν έχει στελεχωθεί με προσωπικό, δύναται, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με επιμέλεια του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, να ανατίθεται σε κλάδους υπαλλήλων Διοικητικού, κατηγορίας ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ, ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν στην ελεγχόμενη στάθμευση οχημάτων. Η αρμοδιότητα παύει κατόπιν στελέχωσης της εκάστοτε Δημοτικής Αστυνομίας, με την έκδοση διαπιστωτικής πράξης του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

Με τις διατάξεις των παρ. 4 και 6 του άρθρου 103 του Συντάγματος κατοχυρώνεται η μονιμότητα των δημοτικών υπαλλήλων. Σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η συνταγματική κατοχύρωση της μονιμότητας των υπαλλήλων καταλαμβάνει και την προστασία των καθηκόντων του υπαλλήλου (ΣτΕ 277/1986, 282/1978 κ.α.). Συνεπώς, η επιχειρούμενη με την περ. δ) ανάθεση καθηκόντων άλλου κλάδου ή ειδικότητας είναι συνταγματικώς ανεκτή, μόνο υπό τύπο προσωρινότητας, άλλως, με τη συ-

ναίνεση του υπαλλήλου, εφόσον τα ανατιθέμενα καθήκοντα ασκούνται εκτός ωραρίου λειτουργίας της υπηρεσίας ως προς τους διοικητικούς υπαλλήλους.

Περαιτέρω, για λόγους σαφήνειας, στο τελευταίο εδάφιο της περ. δ) της παρ. 3, ο όρος «αρμοδιότητα» πρέπει να αντικατασταθεί με τον όρο «ανάθεση».

27. Επί του άρθρου 113

Οι διατάξεις του άρθρου αφορούν τη ρύθμιση οφειλών προς τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα νομικά τους πρόσωπα. Όμως, στον τίτλο του δεν περιλαμβάνονται τα νομικά πρόσωπα. Ως εκ τούτου, πρέπει να συμπληρωθεί ο τίτλος του άρθρου με τη φράση «και προς νομικά τους πρόσωπα», ώστε να συμπίπτει με το περιεχόμενό του. Ομοίως και ο τίτλος του άρθρου 165 του ν. 4764/2020 που τροποποιείται με αυτές τις διατάξεις. Ο τίτλος της ίδιας διάταξης στον Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου είναι «Έκτακτη ρύθμιση οφειλών προς Ο.Τ.Α. α' βαθμού - Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 165 του ν. 4764/2020», χρειάζεται δε συμπλήρωση, ώστε να συμπίπτει με τον τίτλο του άρθρου στο κείμενο του νομοσχεδίου «Έκτακτη ρύθμιση οφειλών προς Ο.Τ.Α. α' βαθμού και προς νομικά τους πρόσωπα- Τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 165 του ν. 4764/2020».

28. Επί του άρθρου 116

Διά της προτεινόμενης ρύθμισης ορίζεται ότι «[η] ισχύς της παρ. 22 του άρθρου 59 του ν. 4623/2019 (Α' 134), ως προς τη δυνατότητα χρήσης των χώρων του κτιρίου του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (Ε.Ι.Ε.) από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (Ε.Κ.Τ.), παρατείνεται έως την 31η.12.2022». Για λόγους σαφήνειας και άρσης τυχόν ερμηνευτικών δυσχερειών, δοθέντος ότι, η δυνατότητα χρήσης δεν αναφέρεται στο σύνολο των χώρων του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, πρέπει να απαλειφθεί το άρθρο «των».

29. Επί του άρθρου 117

Με τη διάταξη παρατείνονται συμβάσεις μίσθωσης έργου στο ν.π.δ.δ. «Ελληνικό Κτηματολόγιο» και, ειδικότερα, ορίζεται ότι «[η] διάρκεια των συμβάσεων μίσθωσης έργου, που συνήφθησαν κατά τα οριζόμενα στην παρ. 13 του άρθρου 37 του ν. 4512/2018 (Α' 5) και λήγουν μέχρι τις 30.4.2022, δύναται, με απόφαση του Δ.Σ. του ν.π.δ.δ. «Ελληνικό Κτηματολόγιο», να παραταθεί έως την 31η.12.2022». Ερωτάται αν εννοείται παράταση γνήσιας σύμβασης έργου, δοθέντος ότι αν δεν ολοκληρωθεί το έργο στη συμφωνη-

θείσα ημερομηνία, ο αντισυμβαλλόμενος καθίσταται υπερήμερος.

30. Επί του άρθρου 120

Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «δ) το τελευταίο εδάφιο τροποποιείται ως προς την καταληκτική προθεσμία της διαδικασίας αδειοδότησης των παρόχων περιεχομένου επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής ελεύθερης λήψης εθνικής εμβέλειας μη ενημερωτικού περιεχομένου και περιφερειακής εμβέλειας μη ενημερωτικού περιεχομένου και περιφερειακής εμβέλειας (...)». Δεδομένου ότι η αναφερόμενη προθεσμία έχει τεθεί με την παρ. 2 του άρθρου 41 του ν. 4779/2021, και ουδόλως μεταβάλλεται, κρίνεται σκόπιμο, για λόγους νομοτεχνικής σαφήνειας, να απαλειφθεί η κατά τα ανωτέρω περ. δ).

31. Επί του άρθρου 122

α. Το άρθρο 122 φέρει τον τίτλο «Διδακτικά βιβλία. Μητρώο και Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων – Τροποποιήσεις του άρθρου 84 ν. 4823/2021». Παρατηρείται ότι διά των διατάξεων του τροποποιούνται, πέραν του άρθρου 84 του ν. 4823/2021, και συναφείς διατάξεις του π.δ. 18/2018. Για λόγους πληρότητας, χρήζει αναδιατύπωσης ο τίτλος, ως εξής: «Τροποποιήσεις του άρθρου 84 ν. 4823/2021 και των άρθρων 31-34 του π.δ. 18/2018».

β. Διά του άρθρου 122 παρ. 1 αντικαθίστανται οι παράγραφοι 1 έως 5 του άρθρου 84 του ν. 4823/2021 «Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» και προστίθενται οι παράγραφοι 6 έως 23. Με τις προστιθέμενες παραγράφους 6 και 7 ορίζεται ο τρόπος συγκρότησης των επιστημονικών επιτροπών για την αξιολόγηση των βιβλίων προς ένταξη στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων (Μ.Δ.Β.), ενώ προβλέπεται ότι οι ως άνω επιτροπές συνεπικουρούνται από εμπειρογνώμονες ως προς την εφαρμογή των τεχνικών χαρακτηριστικών. Στην παρ. 7 ορίζεται, ειδικότερα, ότι «(...) Για την αξιολόγηση των εμπειρογνώμωνων μετέχουν στις επιτροπές και στελέχη του Ι.Τ.Υ.Ε.-«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»». Γεννάται το ερώτημα αν τα στελέχη του Ι.Τ.Υ.Ε.- «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» περιλαμβάνονται στη συγκρότηση της επιτροπής ή παρίστανται μόνο στις συνεδριάσεις της επιτροπής, με αποκλειστική αρμοδιότητα την αξιολόγηση των εμπειρογνώμωνων.

γ. Το τελευταίο εδάφιο της προστιθέμενης στο άρθρο 84 του ν. 4823/2021 παραγράφου 11, με το οποίο ορίζεται ότι η κοστολόγηση των διδακτικών πακέτων από την Επιτροπή προηγείται της υπογραφής των συμφωνητικών «της παρ. 8», πρέπει να αναδιατυπωθεί στο ορθό «της παρ. 9».

δ. Διά της προστιθέμενης στο άρθρο 84 του ν. 4823/2021 παραγράφου 14

προβλέπεται η άσκηση διοικητικής προσφυγής κατά των αποφάσεων ένταξης/απένταξης διδακτικών βιβλίων στο/από το Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων, καθώς και κατά των αποφάσεων καθορισμού της τιμής αναφοράς των διδακτικών βιβλίων. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προτεινόμενη ρύθμιση, «Κατά των εν λόγω αποφάσεων ένταξης ή απένταξης ή καθορισμού της τιμής αναφοράς των διδακτικών βιβλίων υποβάλλεται ιεραρχική προσφυγή από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών αφότου περιήλθε σε πλήρη γνώση του η υποκείμενη σε προσφυγή απόφαση, ενώπιον ειδικής επισημοτικής επιτροπής, η οποία συνίσταται από μέλη ΔΕΠ, εκπαιδευτικούς ή και από άλλους επιστήμονες αυξημένων προσόντων και γνώσεων και συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων ύστερα από εισήγηση του Ι.Ε.Π.. Η άσκηση της προσφυγής αυτής προηγείται υποχρεωτικά του ένδικου βοηθήματος που δύναται να ασκηθεί κατά των αποφάσεων ένταξης ή απένταξης ή καθορισμού της τιμής αναφοράς των διδακτικών βιβλίων, το οποίο διαφορετικά απορρίπτεται ως απαράδεκτο».

Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι ιεραρχική προσφυγή αποτελεί, κατά το άρθρο 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45), η αίτηση ακυρώσεως πράξης που απευθύνεται στην αρχή η οποία προΐσταται εκείνης που εξέδωσε την πράξη, ασκείται δε αν δεν προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις η δυνατότητα άσκησης ειδικής διοικητικής ή ενδικοφανούς προσφυγής. Προβληματισμός γεννάται ως προς το αν η άσκηση της προσφυγής που προβλέπει η παράγραφος 14 υπάγεται στην κατηγορία των ιεραρχικών προσφυγών, δεδομένου ότι α) προβλέπεται από ειδική διάταξη, β) ασκείται εντός ορισμένης προθεσμίας και γ) ασκείται ενώπιον διοικητικού οργάνου (επισημοτικής επιτροπής) που συγκροτείται ειδικά προς τον σκοπό εξέτασης των προσφυγών κατά των αποφάσεων ένταξης, απένταξης και καθορισμού της τιμής των διδακτικών βιβλίων και, κατά τούτο, δεν συνιστά ιεραρχικώς προϊστάμενη αρχή της εκδούσας τις πράξεις αρχής.

Σύμφωνα με το άρθρο 25 του ΚΔΔ/σίας, «1. Όπου προβλέπεται από ειδικές διατάξεις, ο ενδιαφερόμενος, για την αποκατάσταση υλικής ή ηθικής βλάβης των έννομων συμφερόντων του που προκαλείται από διοικητική πράξη, μπορεί, με προσφυγή του, η οποία ασκείται ενώπιον του προβλεπόμενου από τις διατάξεις αυτές διοικητικού οργάνου και μέσα στην οριζόμενη από τις ίδιες προθεσμία, να ζητήσει, κατά περίπτωση, την ακύρωση ή την τροποποίηση της πράξης. 2. Το διοικητικό όργανο, ανάλογα με την πρόβλεψη των σχετικών διατάξεων, είτε εξετάζει μόνο τη νομιμότητα της πράξης, οπότε και μπορεί να την ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει ή να απορρίψει την προσφυγή (ειδική διοικητική προσφυγή), είτε εξετάζει τόσο τη νομιμότητα

της πράξης όσο και την ουσία της υπόθεσης, οπότε και μπορεί να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει ή να τροποποιήσει την πράξη ή να απορρίψει την προσφυγή (ενδικοφανής προσφυγή) (...).».

Υπό το φως των ανωτέρω, κρίνεται σκόπιμο να διευκρινισθεί αν η προσφυγή της παραγράφου 14 συνιστά, κατά τις ρυθμίσεις του άρθρου 25 ΚΔΔ/σίας, ειδική διοικητική ή ενδικοφανή προσφυγή, δεδομένου ότι δεν είναι σαφής η έκταση του ελέγχου που πρόκειται να ασκεί η συνιστώμενη ειδική επιστημονική επιτροπή, αν δηλαδή θα εξετάζει μόνο τη νομιμότητα της προσβαλλόμενης πράξης ή και την ουσία της υπόθεσης, αντιστοίχως.

Σημειώνεται, τέλος, ότι σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 2 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), «Η αίτηση ακυρώσεως είναι απαράδεκτη αν στρέφεται κατά εκτελεστής πράξης, κατά της οποίας προβλέπεται από το νόμο ενδικοφανής προσφυγή, που ασκείται κατά νόμο μέσα σε ορισμένη προθεσμία ενώπιον του οργάνου που έχει εκδώσει την πράξη ή άλλου οργάνου και καθιστά δυνατή την επανεξέταση της υπόθεσης κατ' ουσίαν. Στην περίπτωση αυτή η αίτηση ακυρώσεως επιτρέπεται μόνο κατά της πράξης που εκδίδεται επί της προσφυγής», ενώ και κατά το άρθρο 63 παρ. 3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97), «Στις περιπτώσεις που από το νόμο προβλέπεται, κατά της πράξης ή της παράλειψης, διοικητική προσφυγή, η οποία ασκείται, μέσα σε ορισμένη προθεσμία, ενώπιον του ίδιου ή ιεραρχικώς προϊσταμένου ή άλλου ειδικώς κατεστημένου οργάνου, και συνεπάγεται τον έλεγχο της πράξης ή της παράλειψης κατά το νόμο και την ουσία (ενδικοφανής προσφυγή), το ένδικο βοήθημα της προσφυγής ασκείται παραδεκτώς μόνο κατά της πράξης που εκδίδεται για την ενδικοφανή προσφυγή. (...) Το κατά τις προηγούμενες περιόδους απαράδεκτο του ένδικου βοηθήματος της προσφυγής κατά πράξης ή παράλειψης κατά της οποίας προβλέπεται από το νόμο η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής, δεν ισχύει αν η αρμόδια διοικητική αρχή παρέλειψε να ενημερώσει πλήρως, κατά οποιονδήποτε τρόπο, τον ενδιαφερόμενο, τόσο για την υποχρέωση, όσο και για τους όρους, άσκησης της ενδικοφανούς προσφυγής». Κατά τα ανωτέρω, η υποβολή της ενδικοφανούς προσφυγής, εφόσον προβλέπεται στις οικείες διατάξεις και υπό την προϋπόθεση ότι στη σχετική διοικητική πράξη αναφέρονται τα απαιτούμενα από το άρθρο 16 ΚΔΔ/σίας στοιχεία (δυνατότητα άσκησης ειδικής ή ενδικοφανούς διοικητικής προσφυγής, αρμόδιο για την κρίση όργανο, προθεσμία άσκησης και συνέπειες από την παράλειψη άσκησης), είναι αναγκαία προϋπόθεση για το παραδεκτό των ένδικων βοηθημάτων της αίτησης ακύρωσης ή προσφυγής (βλ. Ε. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, τ. 1, 2017, σελ. 229-230). Κατά τούτο, η διατύπωση της προστιθέ-

μενης παραγράφου 14 στο άρθρο 84 του ν. 4823/2021, σύμφωνα με την οποία, «Η άσκηση της προσφυγής αυτής προηγείται υποχρεωτικά του ένδικου βοηθήματος που δύναται να ασκηθεί κατά των αποφάσεων ένταξης ή απένταξης ή καθορισμού της τιμής αναφοράς των διδακτικών βιβλίων, το οποίο διαφορετικά απορρίπτεται ως απαράδεκτο», προσιδιάζει στον τύπο της ενδικοφανούς προσφυγής.

ε. Διά της προστιθέμενης στο άρθρο 84 του ν. 4823/2021 παραγράφου 21 ορίζεται ότι «Ο χρόνος ολοκλήρωσης της δημιουργίας και θέσης σε πλήρη λειτουργία του Μ.Δ.Β. και της Ψ.Β.Δ.Β. του άρθρου 84, από τον οποίο θα αρχίσουν να χρησιμοποιούνται τα διδακτικά βιβλία του άρθρου 84 στις σχολικές μονάδες όλων των βαθμίδων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δημόσιας και ιδιωτικής, ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, μετά από εισήγηση του Ι.Ε.Π. και του Ι.Τ.Υ.Ε.-«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και δεν μπορεί να είναι προγενέστερος του χρόνου έναρξης του σχολικού έτους 2023-2024». Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, η φράση «του άρθρου 84», που διατυπώνεται δύο φορές, θα πρέπει να απαλειφθεί, καθώς πρόκειται για το άρθρο στο οποίο εντάσσεται η παράγραφος 21.

στ. Διά της προστιθέμενης στο άρθρο 84 του ν. 4823/2021 παραγράφου 23 προβλέπεται η κατάργηση της παρ. 1 του άρθρου 60 του ν. 1566/1985 (Α' 167), με την ακόλουθη διατύπωση: «Καταργείται η παρ. 1 του άρθρου 60 του ν. 1566/1985 (Α' 167), ως προς τον ορισμό των βιβλίων που χρησιμοποιούνται από τους μαθητές των σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης». Ερωτάται αν η φράση «ως προς τον ορισμό των βιβλίων που χρησιμοποιούνται από τους μαθητές των σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» προσδιορίζει το μέρος της ρύθμισης που καταργείται. Σε διαφορετική περίπτωση, αν η παρ. 1 του άρθρου 60 καταργείται συνολικά, η φράση «ως προς τον ορισμό των βιβλίων (...) εκπαίδευσης» σκόπιμο θα ήταν να απαλειφθεί, προς αποφυγή σύγχυσης.

32. Επί του άρθρου 141

Διά των προτεινόμενων διατάξεων προβλέπεται η, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, μίσθωση γεωτεμαχίων και ακινήτων από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. Δοθέντος ότι η διαδικασία μίσθωσης και ανανέωσης μισθώσεων, καθώς και κάθε άλλο συναφές ζήτημα, καθορίζονται με απόφαση του οικείου Υπουργού, και υπό το φως των νομολογιακών κριτηρίων εφαρμογής του άρθρου 43 παρ. 2 εδάφιο β' του Συντάγματος, όπως επισημαίνονται ανωτέρω (βλ. παρατήρηση υπ' αρ. 18), ερώτημα τίθεται αν ο

καθορισμός διαδικασίας μίσθωσης ή ανανέωσης μίσθωσης συμπεριλαμβάνει όρους και προϋποθέσεις, οπότε η σχετική ρύθμιση θα πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του προεδρικού διατάγματος.

33. Επί του άρθρου 143

Διά των προτεινόμενων διατάξεων παρατείνονται οι εν ισχύ συμβάσεις καθαριότητας Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας. Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, ο όρος «[ε]ν ισχύ» πρέπει να αντικατασταθεί από τον όρο «[ε]ν ισχύι».

34. Επί του άρθρου 146

Διά των διατάξεων του άρθρου νομιμοποιούνται, αναδρομικά, οι δαπάνες που διενεργήθηκαν ή για την πραγματοποίηση των οποίων έχει εκδοθεί απόφαση ανάληψης υποχρέωσης, ή δεν έχουν αναληφθεί, εκκαθαρισθεί και πληρωθεί, έως την έναρξη ισχύος του υπό ψήφιση νομοσχεδίου, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης της κείμενης εθνικής νομοθεσίας, και αφορούν τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, με συνέπεια να μπορούν να εκκαθαρισθούν και να πληρωθούν μέχρι την 31η.12.2021 σε βάρος των οικείων πιστώσεων του τρέχοντος οικονομικού έτους.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, «[μ]ε το άρθρο 98 παρ. 1 περ. γ' του Συντάγματος καθιερώνεται ο κατασταλτικός έλεγχος των δημοσίων εν γένει δαπανών και ανατίθεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Ο κοινός νομοθέτης πάντως δεν κωλύεται να εξειδικεύσει το περιεχόμενο του ως άνω ελέγχου και να καθορίσει, ακόμη και αναδρομικώς, τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις άσκησής του. Στη ρυθμιστική αυτή εξουσία του κοινού νομοθέτη εμπίπτει και η θέσπιση διατάξεων για τη «νομιμοποίηση» δαπανών, εφόσον όμως οι σχετικές ρυθμίσεις δεν είναι τέτοιου είδους και τέτοιας έκτασης ώστε να καταλύεται ουσιαστικώς η ως άνω ελεγκτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να αναιρείται, συνακόλουθα, η δυνατότητα αναζήτησης, μέσω αντίστοιχου καταλογισμού, των χρηματικών ποσών που δαπανήθηκαν παρανόμως (Ολ. Ε.Σ. 981/2016). Ο έλεγχος της συμβατότητας τυχόν «νομιμοποιητικής» δαπανών διάταξης προς την προαναφερόμενη συνταγματική διάταξη δεν μπορεί πάντως να είναι γενικός και αφηρημένος, καθώς συνέχεται με το είδος και το ύψος των συγκεκριμένων κάθε φορά δαπανών που επιδιώκεται να «νομιμοποιηθούν», τη σχέση (αναλογία) των δαπανών αυτών με το σύνολο της οικείας διαχείρισης ή τέλος με τη βαρύτητα

της πλημμέλειας (εύρος δημοσιολογιστικής απόκλισης)» (ΕλΣυν ΤμIV 706/2018).

Αθήνα, 21 Δεκεμβρίου 2021

Οι Εισηγητές
Μαρία Ανδρονόπουλου
Αλέξανδρος Κεσσόπουλος
Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης
Επιστημονικοί Συνεργάτες
Νέστωρ Πολίτης
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών